

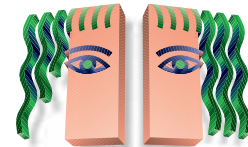
NAFARROAKO FORU KOMUNITATEKO
EMAKUMEEN ETA GIZONEN
AUKERA BERDINTASUNERAKO I PLANA
2006-2010

Nafarroako
Gobernua

NAFARROAKO FORU KOMUNITATEKO
EMAKUMEEN ETA GIZONEN
AUKERA BERDINTASUNERAKO
I PLANA (2006-2010)

Izenburua:

NAFARROAKO FORU KOMUNITATEKO EMAKUMEEN ETA
GIZONEN AUKERA BERDINTASUNERAKO I PLANA

Argitaratzailea:

Nafarroako Gobernua
Gizarte Ongizate, Kirol eta Gazteria Departamentua

Diseinua: Javier Oyarzun

Inprimaketa: ARC Espace Grafic, S. L.

Lege gordailua: NA 2.161/2006

AURKIBIDEA

AURKEZPENA	5
1. AUKERA BERDINTASUNAREN EGOERA NAFARROAKO FORU KOMUNITATEAN	11
2. ESPARRU JURIDIKOA	17
3. HELBURUAK	27
4. HEDAPENA, EZARPENA, JARRAIPENA ETA EBALUAZIOA	
4.1. Hedapena eta komunikazioa	35
4.2. Ezarpena	35
4.3. Jarraipena eta ebaluazioa	37
5. JARDUERA ARLOA	
ZEHARKAKO 1. ARLOA. Aukera berdintasunaren printzipioa administrazio publikoetan txertatzea	42
ZEHARKAKO 2. ARLOA. Informazioa, komunikazioa eta herritarren sentsibilizazioa	46
1. ARLOA. Sustapen ekonomikoa, enplegua eta prestakuntza	49
2. ARLOA. Lurralde antolamendua eta etxebizitza	53
3. ARLOA. Hezkuntza eta sustapena	57
4. ARLOA. Osasuna eta gizarte ongizatea	61
5. ARLOA. Kultura, jarduera fisikoa eta kirola, aisia eta denbora librea	65
6. ARLOA. Herrietako emakumeak	68
7. ARLOA. Familia, bizitza pertsonala, lana eta ardurakidetasuna bateratzea	71
8. ARLOA. Emakumeen jabeakuntza eta parte-hartze sozial eta politikoa	74
9. ARLOA. Emakumeen kontrako indarkeria	77
10. ARLOA. Garapenerako lankidetzak	81

AURKEZPENA

Gure Komunitateko emakumeen eta gizonen aukera berdintasunerako I. plana, Nafarroako Gobernuak eratu, hainbat indar sozial eta politikoren adostasun eta parte-hartze prozesuaren emaitza da.

Tresna bat osatu dugu, garai batean Nafarroako Gizartearen eta, batez ere, gure Komunitateko emakumeen nahi eta beharren aurrean Gobernuak hartu zuen konpromiso politikoari erantzuteko. Tresna hori gauzatu-ko da bere helburuen eta denboran zehar luzatu eta kateatuko diren jardueren bidez.

Gobernu honek eta nazioarteko erakundeek estimu handian dute herrien garapen sozial, ekonomiko eta kulturalari emakumeek eginiko ekarpena eta horren aitorpena adierazia dute. Gaur egun onartezinak dira emakume askok jasaten dituzten ezberdintasunak.

Nafarroako Gobernuak, jakitun emakumeen eta gizonen arteko berdintasuna lortzeko oztopo handiak daukela, etengabe dihardu gizarte justuago eta berdinoago baten alde, beti herritarrak helburu harturik.

Zentzu honetan, aspaldi hartu ditugu neurriak genero ezberdintasunak txikitzearen. Orain, Nafarroako Foru Komunitateko emakumeen eta gizonen aukera berdintasunerako I. plana gehitu zaie, berdintasun egiazkoa eta baliagarria eskuratzeko etorkizuneko jarraibideak proposatzen dituen dokumentua.

Bada, Plana onestea ezinbestekotzat jotzen dut norabide horretan, eta uste dut bertako jarduerak eta neurriak gero eta gehiago gorpuzteko borondate politikoa eta hartu dugun konpromisoa adierazten dituela.

Miguel Sanz Sesma

Nafarroako Gobernuako Lehendakaria

Azken urteotan, gizartean eta legegintzaren eremuan aurrerapen handiak egin dira, eta haien eskutik emakumeen eta gizonen arteko berdintasuna egiazkoa eta baliagarria izateko aldaketak iristen ari dira.

Alde batetik, Europako erakundearen esparruko iritzi trukaketan, aipatzen ari da beharrezkoa dela genero ikuspegia sartzea gaur egun Europak dituen erronkei (gizarteratzea, biztanleriaren zahartze prozesua, migrazioa...) aurre egiteko zehazten diren neurri eta politika guztietan. Ondorio horixe nabarmendu zen Emakumeen eta gizonen arteko berdintasunari buruzko seigarren biltzar europarrean ("Giza eskubideak eta desafio ekonomikoak Europan-Genero berdintasuna").

Berdintasuna sustatzeko saio asko egin dira, mota desberdinetakoak, eta denak bideratu dira "Emakumeen eta gizonen arteko berdintasunari buruzko Europar Batasunaren esparru estrategia (2000-2005)" delakoan aipatzen diren jarraibideen bitartez.

Beste aldetik, Espainiako Estatuan, gai honi buruzko legeria garatzen ari da. Concilia planaz gainera, Ministroen Kontseiluak ekainean onetsitako Emakumeen eta gizonen arteko berdintasun baliagarria lortzeko lege organikoaren proiektua aipatu beharra dago.

Une erabakigarrian gaude, aldaketa eta aurrerapen garaian. Gure bizitzaren adin eta esparru guztietan islatuko den egiazko berdintasuna lortzeko baikortasuna eta ilusioa nabari dira. Eta une hauxe aukeratu dugu, hain zuzen ere, *Nafarroako Foru Komunitateko emakumeen eta gizonen aukera berdintasunerako I plana* aurkezteko, zeharkako politikak eta ekintza positibokoak sustatzen dituen plana, emakumeen eta gizonen berdintasuna egiazkoa izatea ahalbidetuko duten baldintza eta egitura sozialak sortzen laguntzeko.

Plan hau bost urterako aurreikusten da, 2006tik 2010era bitarte, eta beraren bidez bi esparrutan eragin nahi dugu: erakunde publikoetan eta nafar gizartean. Berdintasun plana hamabi arlotan dago egituraturik; lehenbiziko biak zeharkakoak dira eta gainerako hamarrak esku-hartze berariazkoa dutenak. Beraz, jarduketak garrantzitsuak jarri gogo ditugu abian hainbat arlotan, esate baterako, sustapen ekonomiko, enplegu eta prestakuntzarenean, etxebizitzarenean, Familia, bizitza pertsonala eta lana bateratzearenean, eta emakumeen kontrako indarkeriari dagokionean.

Aipatzen dudan zeharkakotasun hori aurrekontuan ere islatuko da, zeren Nafarroako Gobernuak, Departamentu bakoitzaren bidez, kontu horri buruz behar diren neurri guztiak hartuko baititu, zein bere eskumenen esparruan planifikatutako jarduketak gara daitezen.

Gai honi buruz herritarrek daukaten sentiberatasun eta ohartze gero eta handiagoa lagungarri gertatuko zaigu, planean aipatzen diren jarduketa eta neurriak osatzeko hain beharrezkoak diren aldaketak (gizarte, kultura eta hezkuntza arloan) aurrera eramateko.

Azkenik, jakinik plana taxutzeko prozesua, zeinetan parte-hartzea oso handia izan baita, neketsu bezain lant-sua izan dela, parte-hartzaile guztiei eskerrik zinezkoenak eman nahi dizkiet, plana bururatzeko egin dituzten ekarpen eta eginahalengatik, bai eta hartu duten konpromisoagatik ere, ez baitut dudarik egiten ekimen hau, lortu nahi dugun berdintasunera iristeko, oso lagungarria gertatuko zaigula.

Maria Isabel García Malo

Gizarte Ongizate, Kirol eta Gazteria kontseilaria

Nafarroako Foru Komunitateko emakumeen eta gizonen aukera berdintasunerako I plana, Idazki honetan aurkezten duguna, botere publikoak nazioartean, Europan, Estatuan, autonomia erkidegoetan eta toki entitateetan, emakumeen eta gizonen berdintasun benetakoa eta egiazkoa erdiesteko xedeaz sustatzen ari diren politiken eta planen testuinguruan kokatzen da.

Plan honek aukera berdintasunerako politika global bat taxutzen du. Bestetik, erakundeen borondatea adierazten du, eta berdintasunaren alde lan egiteko konpromisoa harrarazten die arduradun politiko eta teknikoiei, bakoitzak bere jardun esparruan aplikatu dezan.

Erakundeak buruan dira gure gizartearen oraindik bizirik dirauten berdintasun ezaren agerpideak ezabatzeke lanak bultzatzen, eta halaxe islatzen da agiri honetan, non jarduketa esparru bat ezartzen baita, Nafarroako Foru Komunitateko foru eta toki administrazioek eta planaren garapenaren ardura izanen duten erakundeek jarduteko orientabide gisa balia dezaten.

Azken urteotan berdintasunaren arloan aurrerapenak gertatu badira ere, eta gure antolamendu juridikoan berdintasun formala jasorik egon arren, eguneroko bizitzan badira oraindik emakumeek eta gizonen eskubide eta aukera berdinarik ez dituzten egoerak. Egoera horiek zuzenduko badira, politika aktiboak behar dira izatezko berdintasuna erdiesteko traba eta eragozpenak desagerrarazteko.

Berdintasuna, pertsonen eskubidea ez ezik, behar estrategikoa ere bada, eta sinetsita gaude beharrezkoa dela demokrazian sakontzeko eta gizarte zuzenagoa, kohesionatuagoa eta sozialki eta ekonomikoki garatuagoa eraikitzeko. Horregatik sortu da plan hau.

Izan ere, hau da berdintasuna: pertsona guztiek beren gaitasun pertsonalak esparru publikoan nahiz pribatuan garatzeko aukera izatea, erabakiak hartzeko aukera izatea, sexuaren araberako ohiko roletan ezartzen dituzten mugak aintzat hartu gabe. Horretaz gainera, gizon eta emakumeen desira eta premia guztien balioa aitortzea ere bada berdintasuna.

Proposatzen den berdintasunak emakumeen eta gizonen aniztasuna errespetatzen du eta batzuen zein besteen berezitasunak hartzen ditu aintzat, orain arte bultzatu eta zabaldu den joera, gizonetzkoen ereduak, zuzentzeko.

Hau da, hortaz, xedea: gizonen eta emakumeen arteko harremanen ereduak -harreman sozialak, pertsonalak, lanekoak, familia barrenekoak- hobetzea, populazio guztiaren bizi kalitatea hobetu dadin.

Plan honek ezarritako neurrietan bi estrategia batzen dira: bata, zeharkakotasuna, hau da, politika, neurri eta ekintza guztien prestaketan, aplikazioan eta segimenduan generoaren dimentsioa txertatzeko ahaleginak

egitea. Eta bestea, ekintza positiboak edo neurri berariazkoak, aldi baterakoak, neutroak diruditen jokabide sozialen emaitza diren bereizkeriak zuzendu edo arintzeko aukera ematen dutenak. Bi estrategiak ezinbestekoak dira, eta elkarren osagarri ere bai.

Plana sortzeko prozesuan gizarte gaietan esperientzia duten profesional askok hartu dute parte, eta hori, dudarik gabe, oso lagungarria izan da Nafarroako gizartearen osaera anitzaren isla diren planteamendu eta irizpide anitzak txertatzeko.

Sarrera honetan gure esker ona helarazi nahi diet beren jakinduria, denbora eta ilusioa eskainiz gaur Nafarroan Berdintasunerako 1 Plana aurkezteko bidea erraztu diguten pertsona eta erakunde guzti-guztiei.

Iruñean, 2006ko urtarrilaren 20an.

NElko Zuzendari Kudeatzailea:

Teresa Aranaz Jiménez

1. AUKERA BERDINTASUNAREN EGOERA NAFARROAKO FORU KOMUNITATEAN

Azken hamarkadetan, emakumeak gizartearen esparru guztietan sartzen eta inplikatzeko joan dira: hezkuntzan, enpleguan, partaidetzan eta abar. Baina eragozpenak eta zailtasunak daude oraindik ere gizonen maila berean eta berdintasunez esparru horietan sartu eta parte har dezaten. Besteren artean, beraz, berdintasuna mendebaldeko gizartearen funtsezko helburu bilakatu da.

Diagnosietan bildutako datuek erakusten dutenez, Foru Komunitatean berdintasunaren arloan aurrerapauso batzuk eman badira ere, asko dira oraindik bete gabe dauden helburuak gizartearen esparru guztietan emakumeen eta gizonen berdintasun egiazkoa eta erreala lortzeko.

Halatan, enpleguan eta hezkuntzan, besteak beste, emakumeen partaidetzak gora egin du, nabarmen, azken urteotan, baina begi bistakoa da ez dela beti baldintza berdinetan gertatu. Datuek egoera asko hobetu daitekeela uzten dute agerian.

Sindikatuetan, alderdi politikoetan eta elkarteetan parte hartzeari dagokionez, emakumeen presentzia txikiagoa da eta handiagoak zailtasunak emakumeek karguak eta ardura lanpostuak eskuratzeko eta horiei eusteko.

Zenbait egoera, hala nola etxebizitza eskuratzeko edo lana eta familia batera eramateko zailtasunak, edo genero indarkeria, desberdintasun larria eragiten duten oinarritzko aspektuak dira.

Era berean, hirigintza planifikazioari, lurralde antolamenduari eta garraioaren planifikazioari pertsona guztiak eta betetzen dituzten lan guztiak kontuan hartzen dituen ikuspegitik heldu behar zaie.

Garrantzitsua da kulturaren eta kirolaren esparruetan emakumeen balioak eta esperientziak sartzea, eta haien presentzia areagotzea, arte, kultura eta kirol ekoizpenean, bai eta haien lorpenak ikusgai jartzea ere.

Gero eta emakume gehiago lan merkatuan sartu izanak aldaketa ekarri du emakumeek eta gizonen bete ohi dituzten zereginetan. Aldaketa hori dela eta, beharrezkoa da lan egitea egituraketa sozial berria sortzeko lanean hasi beharra dago eta, eta pertsonen beharrak kontuan hartu, ardura familiarak, pertsonalak eta laneak modu orekatuan banatu ahal izateko.

Emakumeen osasunari eta ongizateari dagokienez ez da ahanzi behar gehienetan emakumeek betetzen dutela osasun-zaintzailearen eginkizuna, eta errealitate horrek maiz kalte egiten diela emakumeen beraien osasunari eta ongizateari. Horren haritik, gutxietsi egiten da batzuetan emakumeen osasun arazo garrantzia, eta ez dira horien alderdi guztiak aintzat hartzen.

Emakumeen kontrako indarkeria egungo gizartearen arazo larrienetako bat da eta, horrexegatik, indarkeria-

ren kontra borrokatzeko tresnak ezarri behar dira, indarkeria desagertu dadin lortzeko, eta behar diren baliabideak jarri, biktima diren emakumeen premiei erantzuteko.

Bereizkeria eragiten duten arrazoiek erro sakonagoak dituzte herrietan, baliabideez eta zerbitzuez baliatzen diren aukera mugatuagoa baita, bereziki emakumeentzat.

Foru Komunitatearen zati handi bat herriak direnez, Nafarroako hainbat eskualdetako emakumeen egoera berezia hartu behar da kontuan plan honetan ezarritako helburu bakoitza garatzerakoan.

Testuinguru horretatik abiatuz, Nafarroako Foru Komunitateko Aukera Berdintasunerako I Planaren jarduerak arloak zehaztu dira. Haren helburuak eta ekintzak prestatzean, zeharka, gizartean bazterturik geratzeko arriskuan dauden emakume taldeak hartu dira aintzat, batez ere ezgaitasuna duten emakumeak, etorkinak, gutxiengo etnikoetakoak, prostituta edo presoak. Nafarroan azken urteotan etorkinen kopurua asko handitu denez garrantzi berezia du emakumeen eta neskatuen egoerari arreta emateak, maiz desberdintasuna, bazterkeria edo indarkeria pairatzeko arriskua ere handiagoa baitute.

Desberdintasun egoera horiei heltzea, beraz, Nafarroako administrazio publikoen agenda politikoetan neurri handiagoan edo txikiagoan sartu den helburua da.

Dagoeneko Nafarroako Foru Komunitateko administrazio departamentu batean baino gehiagotan jarri dira abian hainbat neurri, Nafarroako Emakumearen Institutuarekin koordinaturik: Genero Indarkeriari aurrea hartu eta errotik desagerrarazteko erakunde arteko akordioaren Segimendu Batzordea, bere baitan Lehendakaritza, Justizia eta Barne Departamentua, Osasun Departamentua, Gizarte Ongizate Departamentua, Nafarroako Enplegu Zerbitzua, Etxebizitza Zuzendaritza eta Hezkuntza Departamentua biltzen dituenak. Nafarroako Enplegu Zerbitzuak Aukera Berdintasunaren Atala du, eta Enplegu eta Emakume Batzordeko kide ere bada. Batzorde horretan Industria, Teknologia, Merkataritza eta Lan kontseilaria da buru, eta Nafarroako Enplegu Zerbitzuko Zuzendaritza, Lan Zuzendaritza, Hezkuntza eta Nafarroako Emakumearen Institutuko Zuzendaritza biltzen dira bertan.

Urtero Nafarroako Emakumearen Institutuak eta Osasun eta Hezkuntza departamentuek eta Nafarroako Kirol eta Gazteriaren Institutuak sinatutako lankidetzak akordioak berritzen dira. Europar Batasunak ere finantzatzen dituen proiektuetan (berdintasun printzipioa lehenetsun horizontala da) Nafarroako Emakumearen Institutuak parte hartzearen ondorioz, Institutua kide da proiektu horien zuzendaritza edo jarraipen batzordeetako askotan, gainerako organismo betearazleekin batera eta Kanpoko Ekintzarako Zerbitzuaren laguntza teknikoarekin. Horren guztiaren ondorioz Institutua lankidetzan aritzen da Nafarroako Gobernu departamentu gehienekin.

Lankidetzeta eta berdintasun helburuak batera lortzeko modua sistematizatzeko erreferentziazko esparrua egituratzen du plan honek.

Toki administrazioan, bestalde, urrats sendoak egin dira azken urte hauetan, berdintasuna lortzeko baldintzak hobetuz eta sortuz.

Udalen konpromisoa eta Nafarroako Emakumearen Institutuak bultzatutako programak batera gauzatzea oso baliagarria izan da udaletan berdintasun politiken ezarpena eta kudeaketa hobea izan dadin.

Toki entitateek aukera dute diagnosi orokorra beren udalerriko errealitatera egokitzeko, Foru Komunitateko Berdintasun Planean proposaturiko neurriak beren ingururako moldatuz eta lehentasunak ezarriz.

Emakumearen edo Berdintasunaren zinegotzigoak egotea funtsezkoa da konpromisoa ikusgai jarri eta politikoki kudeatzeko. Berdintasun teknikariak egotea epe ertaineko eta luzeko esku-hartzearen profesionaltasunaren eta egonkortasunaren berme izanen da. Berdintasunerako udal planak garatzeko konpromisoaren eta bultzada politiko eta teknikoaren gakoak dira biak.

Hogeita hamasei toki entitatetan⁽¹⁾ hasiak dira berdintasunaren inguruko jarduketak, programak edo planak gauzatzen. Hemezortzi udalek⁽²⁾ dituzte Emakume edo Berdintasun zinegotzigoak eta/edo batzordeak. Lau udalek⁽³⁾ berdintasun teknikariak sartu dituzte plantilletan. Hamazazpi udalek⁽⁴⁾ kontusail berariazkoak ezarri dituzte aurrekontuetan onetsitako planak gauzatzeko.

Hauexek dira hurrengo urteetan aurrean izanen ditugun egitekoak: Konpromiso politikoa areagotzea eta udalei egiturak, baliabide teknikoak eta aurrekontu berariazkoak eskaintzea. Horixe da helburu estrategikoak erdiesteko eta lurraldeen errealitatera egokitutako eta gainerako erakundeekin koordinaturiko esku-hartzeen kalitatea eta egonkortasuna bermatzeko modu bakarra.

Berdintasunerako 1. plan honetan jasorik dago Nafarroako Gobernuak Foru Komunitate honetako herritarrekin, emakume eta gizonekin, emakumeen eta gizonen aukera berdintasuna lortzen joateko hartu duen konpromisoa.

¹ Ablitas, Oibar, Altsasu, Amekoabarren, Agoitz, Azagra, Barañain, Baztan, Berriozar, Burlata, Cabanillas, Cintruenigo, Erdialdea Garatzeko Partzuergoa, Corella, Lizarra, Gesalatz, Uharte, Itza, Los Arcos, Bortzirietako Gizarte Zerbitzuen Mankomunitatea, Buñuel Aldeko Gizarte Zerbitzuen Mankomunitatea, Ultzama Aldeko Gizarte Zerbitzuen Mankomunitatea, Mendabia, Murchante, Ollo, Iruña, Azkoien, Ribaforada, San Adrian, Zangoza, Tuter, Valtierra, Villafranca, Atarrabia, Deierrri, Zizur Nagusia.

² Ablitas, Altsasu, Azagra, Barañain, Berbintzana, Berriozar, Burlata, Lizarra, Funes, Uharte, Erriberri, Iruña, Azkoien, Ribaforada, Tafalla, Tuter, Valtierra eta Atarrabia.

³ Altsasu, Burlata, Lizarra, Iruña.

⁴ Altsasu, Barañain, Berriozar, Bortzirietako Gizarte Zerbitzuen Mankomunitatea, Burlata, Lizarra, Gesalatz, Uharte, Los Arcos, Mendabia, Murchante, Iruña, Azkoien, Ribaforada, San Adrian, Atarrabia eta Zizur Nagusia.

2. LEGE ESPARRUA

Nafarroako Foru Komunitateko emakumeen eta gizonen aukera berdintasunerako I planak esparru honetan du oinarria:

Nazioarteko esparrua

1. *Nazio Batuen Gutuna* (San Frantzisko, 1945eko ekainaren 26a). Hauxe da erakunde honen xedeetako bat: nazioarteko lankidetzan aritzea nazioarteko arazo ekonomikoak, sozialak, kulturalak edo humanitarioak konpontzeko, eta pertsona guztien oinarritzko giza eskubideen errespetua garatu eta sustatzea, arraza, sexu, hizkuntza edo erlijioa aintzat hartu gabe (1.3 artikulua).
2. *Giza Eskubideen Adierazpen Unibertsala*, Nazio Batuen Biltzar Orokorrak 1948ko abenduaren 10ean aldarrikatua. Pertsonaren duintasunari eta osotasunari zor zaien errespetua adierazten du, sexuak eragindako bereizkeria guztien gainetik (1. eta 2.1 artikulua).
3. *Eskubide Zibil eta Politikoan Nazioarteko Ituna* (Nazio Batuak. New York, 1966ko abenduaren 19a). Itun honen bidez estatuek emakume eta gizonei berdintasuna bermatzeko konpromisoa hartzen dute, eskubide zibil eta politiko guztiez baliatzeari dagokionez (3. artikulua).
4. *Eskubide Ekonomiko, Sozial eta Kulturalen Nazioarteko Ituna* (Nazio Batuak. New York, 1996ko abenduaren 19a). Estatuek itun horretan ezartzen diren eskubide ekonomiko, sozial eta kultural guztietan gizon eta emakumeen berdintasuna bermatzeko konpromisoa hartzen dute (3. artikulua).
5. *Emakumearen kontrako bereizkeria mota oro ezabatzeari buruzko konbentzioa* (Nazio Batuak. New York, 1979ko abenduaren 18a). Espainiak 1983ko abenduaren 16an berretsi zuen. Estatu sinatzaileei emakumearen kontrako bereizkeria debekatzeko neurriak, lege arlokoak eta bestelakoak, ezar zitzatela eskatu zitzaizen. 1992an emakumeen kontrako bereizkeria ezabatzeko Komitea (CEDAW) sortu zen, konbentzioa betetzen zela begira zezan.
6. *Nazio Batuen AG 48/1 04 Erab. Adierazpena, emakumearen kontrako indarkeria ezabatzeari buruzkoa*, Batzar Orokorrak Vienan aldarrikatua, 1993ko abenduaren 20an. Adierazpen horretan emakumeen eta neskatuen eskubideak giza eskubide unibertsalen parte alienaezina eta zatiezina direla aldarrikatzen da.
7. Nazio Batuen Giza eskubideei buruzko Mundu Konferentziak:

- *Giza eskubideei buruzko Mundu Konferentzia*, Vienan egina, 1993ko ekainaren 14tik 25era. Bertan emakumeen eta neskatuen eskubideak giza eskubideen parte alienaezin eta zatiezina direla aitortzen da. Giza eskubideei buruzko Mundu Konferentziak (1993) bere egin zuen Vienako Adierazpena eta Ekintza Programa (a/conf 157/23); bertan emakumeen giza eskubideak eskubide unibertsalen parte direla aitortzen da.
- *Populazioari eta Garapenari buruzko Nazioarteko Konferentziak* (Kairo, 1994). Bere egin zuen ekintza programa, zeinak azpimarratzen baitu genero arloan berdintasunean aurrera egitea, emakumearen jabetasuna eta emakumearen kontrako indarkeria oro desagertzea populazioaren eta garapenaren inguruko programen giltzarriak direla.
- *Garapen Sozialerako Munduko Goi Bilerak* (Kopenhage, 1995). Ekintza programa bat garatu zuen, non emakumearen kontrako indarkeria gogor salatzen baitu, bereziki umeen kontrako indarkeria, etxeko indarkeria eta bortxaketa.

8. Emakumei buruzko Mundu Konferentziak. Mundu osoan aplikatzeko proposamenak dira eta nazioarteko beste tresna batzuen abiapuntu dira:

- *Emakumei buruzko Mundu Konferentzia*, Mexikon, 1975ean egina.
- *Emakumei buruzko Nazio Batuen Konferentzia*, Kopenhagen, 1980an egina.
- *Emakumei buruzko Nazio Batuen Konferentzia*, Nairobin, 1985ean egina.
- *Emakumei buruzko Mundu Konferentzia*, Pekinen 1995eko irailaren 4tik 15era egina. Berdintasunari garrantzia handia eman zitzaion, bai eta sexuak eragindako bereizkeria baztertzeari. Pekingo Adierazpena eta emakumeen eskubideak bermatzeko ekintza plataforma onetsi ziren.
- *New Yorkeko Konferentziak*. Pekingo Ekintza Plataformaren berrikuspena (Nazio Batuek, 2000ko ekainaren 10ean eginiko Batzar Nagusia) eta ekintza plataforma hori garatzean izandako lorpen eta eragozpenen ebaluazioarena. Aho bateko iritzia izan zen genero indarkeria, bizitza pribatuan gertatzen bada ere, interes publikoko gaia dela. Aipatu zen halaber emakumeen kontrako indarkeriari heltzeko programa integralik ez dagoela, ez eta daturik ere, eta hori traba dela politika egokiak aztertu eta diseinatzeko, eta beharrezkoa dela indarkeria mota guztiei buruzko ikerketak bultzatzea, arrazoiak ezagutzeko eta ezabatzeko neurriak hartu ahal izateko. 2005. urtean Pekingo ekintza plataforman adostutako konpromisoak berrikusi ziren.

9. *Nazio Batuen Giza Eskubideen Batzordeak emaniko 1997/44 Ebazpena (1997).*
10. *Giza Eskubideen eta Oinarrizko Askatasunen Babeserako Europako Hitzarmena* (Europako Kontseiluaren ECHRI. Erroma, 1950eko azaroaren 4a) (Espainiak 1977ko azaroaren 24an berretsia). 14. artikuluan berdintasunaren aldeko eta sexuak eragindako bereizkeria baztertzeko formula jasotzen da espresuki.
11. *Emakumeen eta gizonen arteko berdintasunari buruzko III. Ministroen Konferentzia* (Erroma, 1993ko urria). Emakumeen kontrako indarkeria borrokatzeko adierazpen politiko bat eta emakumeen kontrako indarkeriari eta sexu gehiegikeriei buruzko ebazpen bat onetsi ziren.
12. *Europako Kontseiluaren Emakumeei eta Gizonei buruzko IV. Ministro Konferentzia*, Istanbulen 1997an egina; bertan, kide diren estatuei eskatzen zaie ekintza plan bat presta dezatela emakumeen kontrako indarkeria borrokatzeko.
13. *Europako Kontseiluaren Bigarren Goi Bileraren amaierako adierazpena*, Strasburgon izenpetua 1997an; bertan estatuburuak eta gobernuburuak emakumeek pairatzen duten indarkeriaren eta sexu esplotazioaren kontra borrokatzeko erabaki irmoa dutela adierazi zuten.
14. *Europako Kontseiluaren Ministroen Komitearen gomendioa*, (2002)5, emakumeak indarkeriatik babesteari buruzkoa (2002ko apirilaren 30ean hartua).

Europako esparrua

1. *Erromako Ituna* (1951ko martxoaren 25a), Europako Ekonomia Elkartea eratu zuena. 14. artikulua berdintasunaren eta sexuan oinarrituriko bereizkeria ezaren printzipioa ezartzen du. 114. artikuluan (lehengo 119.a) emakume eta gizonentzako tratu berdintasunaren printzipioa dago jasorik, lan berdina edo balio bereko lana betetzeagatik soldata berdina jasotzeko eskubide gisa.
2. *Europako Batasunaren Itunean* (Maastricht, 1992ko otsailaren 9a) adierazia dago, 6. artikuluan, berdintasunaren printzipioa ez dela eragozpen izanen estatu kideek ekintza positiboko neurriak hartzeko.
3. *Amsterdamgo Ituna* (Europar Batasuneko hamabost herrialde kideetako Kanpo Gaietako ministroek 1997ko urriaren 2an sinatua). Europar Batasunaren Itunaren 6. artikulua (lehengo F artikulua) aldatzen du, giza eskubideen eta oinarrizko askatasunen errespetuaren printzipioa indartzeko. Xedapen berriak gehitzen ditu emakumeen eta gizonen berdintasunari buruz. Batasunaren helburutzat jotzen du bi sexuen berdintasuna (TCEEren 2. art.), generoko ikuspegia eranstean die erkidegoko jarduketa guztiei eta, zehazki, hau ezartzen du: "*artikulu honetan aurreikusitako jarduera guztietan Erkidegoaren helburua izanen da emakumeen eta gizonen*

arteko desberdintasuna desagerraraztea eta berdintasuna sustatzea" (TCEEren 3. art.), Kontseiluari eskumena esleitzen dio sexuan oinarritutako bereizkeria borrokatzeko ekintza egokiak gauzatzeko, eta ekintza positiboaren erregulazioa sendotzen du lansari berdinen printzipioari dagokionez (TCEEren 141. art.).

4. *Europako Konstituzioa eratzen duen ituna*, Bruselako Europako Kontseiluak 2004ko ekainaren 18an erabakia. Genero berdintasunari dagokionez, 1. zatian, 2. artikuluan emakumeen eta gizonen berdintasuna Batasunaren balioetako bat dela dago jasorik, eta 3. artikuluan ezartzen da Batasunak sustatu eginen duela emakumeen eta gizonen berdintasuna.

5. *Europar Batasuneko zuzentarauak:*

- Kontseiluaren 75/117/EEE zuzentaraua, 1975eko otsailekoa. Kide diren estatuen legeriak elkarrengana hurbiltzea emakume eta gizonezko langileek lansari berdinak jasotzeko printzipioaren aplikazioaren arloan.
- Kontseiluaren 76/207/EEE Zuzentaraua, 1976ko otsailaren 9koa. Lana izateko, prestakuntzarako eta lanbide aurrerapenerako aukerak eta lan baldintzak emakumeentzat eta gizonentzat berdinak izateko printzipioaren aplikazioari buruzkoa. Europako Parlamentuaren eta Kontseiluaren 2002/73/EE Zuzentarauak, 2002ko irailaren 23koak, aldatu zuen.
- Kontseiluaren 79/7/EEE Zuzentaraua, 1978ko abenduaren 19koa, emakumeek eta gizonek Gizarte Segurantzaren arloan tratatu berdina izateko printzipioa aplikatzen joateari buruzkoa.
- Kontseiluaren 86/378/EEE Zuzentaraua, 1986ko uztailaren 24koa, emakumeek eta gizonek Gizarte Segurantzaren lanbide araubideetan tratatu berdina izateko printzipioaren aplikazioari buruzkoa. Kontseiluaren 1996ko abenduaren 20ko 96/97/EE Zuzentarauak aldatu zuen.
- Kontseiluaren 86/613/EEE zuzentaraua, 1986ko abenduaren 11koa, jarduera autonomo batean, nekazaritza barne, aritzen diren emakumeek eta gizonek tratatu berdina izateko printzipioaren aplikazioari buruzkoa, eta amatasunaren babesari buruzkoa.
- Kontseiluaren 92/85/EEE Zuzentaraua, 1992ko urriaren 19koa, haurdun dagoen, erditu berria den nahiz bularra ematen duen emakume langilearen laneko segurtasuna eta osasuna hobetzea sustatzeko neurrien aplikazioari buruzkoa.
- Kontseiluaren 97/80/EE Zuzentaraua, 1997ko abenduaren 15koa, sexuan oinarritutako bereizkeria kasuetan frogak duen garrantziari buruzkoa. Kontseiluaren 1998ko uztailaren 13ko 98/52/EE Zuzentarauak aldatu egin zuen.

- Kontseiluaren 97/81/EE Zuzentaraua, 1997ko abenduaren 15ekoa, lanaldi partzialeko lanari buruzko esparru-akordioari buruzkoa, familia eta lana bateragarriak egiteko xedea duena.
 - Kontseiluaren 2004/113/EE Zuzentaraua, 2004ko abenduaren 13koa, ondasunez eta zerbitzuez baliatzean eta horien horniduran emakumeek eta gizonek tratu berdina izateko printzipioaren aplikazioari buruzkoa.
6. Europako Parlamentuaren eta Kontseiluaren 806/2004/EE Erregelamendua, garapenerako lankidetzaren arloan gizonen eta emakumeen berdintasuna sustatzeari buruzkoa. Politika guztietan generoko ikuspegia integratzeko printzipioa aplikatzea da haren xedea.
7. Aintzat hartu beharreko beste lege tresna batzuk:
- 84/635/EEE Gomendioa, 1984ko abenduaren 13koa, emakumeen aldeko ekintza positiboak sustatzeari buruzkoa.
 - Europako Parlamentuaren ebazpena, 1986ko ekainaren 11koa, emakumeen kontrako erasoei, pertsonen duintasuna babesteari eta emakumeen kontrako indarkeriak dakarren giza eskubideen urraketari buruzkoa.
 - Erkidegoko Eskubide Sozialen Gutuna, Estrasburgoko Europako Kontseiluak 1989ko abenduaren 9an onetsia. Besteak beste, gizon eta emakumeentzako tratu berdintasuna jasotzen du.
 - Europako Batzordearen gomendioa, 1991ko azaroaren 27koa, lanean gizon eta emakumeen duintasuna babesteari eta sexu jazarpena borrokatzeko neurrien gaineko jokabide kodeari buruzko neurriak hartzen zituen.
 - Emakumeen eta Gizonen Aukera Berdintasunerako Europar Batasunaren IV. Ekintza Programa (1996-2000). Aukera berdintasuna zeharka integratzea Batasuneko estatuek gauzatzen dituzten politiketan, hau da, "*mainstreaming*" izenekoa, azpimarratuz beharrezkoa dela emakumeen eta gizonen partaidetza orekatua erabakiak hartzean eta botere esfera guztietan. Emakumeen kontrako indarkeriaren azaroa nabarmentzen du.
 - Europako Parlamentuaren ebazpena, Emakumeen kontrako indarkeriaren aurrean tolerantziarik ezari buruzko 1997ko kanpaina baten inguruan, Emakumeen Giza eskubideei buruzko Batzordearen A4-0250/97 Txostenean oinarriturik.
 - Daphne ekimena, 1997an. Adingabeen, nerabeen eta emakumeen kontrako indarkeriaren prebentziorako neurriak sustatzeko xedea duen berariazko programa.

- Parlamentuaren eta Kontseiluaren 293/2000/EE Erabakia, 2000ko urtarrilaren 24koa, Europar Batasunaren ekintza programa onesten duena (Daphne programa 2000-2003), haurren, nerabeen eta emakumeen kontrako indarkeria borrokatzeko prebentzio neurriei buruzkoa.
- COM (2000) 335 AMAIERA, 2000ko ekainekoa. Batzordeak Kontseiluari, Europako Parlamentuari, Batzorde Ekonomiko eta Sozialari eta Erregioen Batzordeari igorritako Komunikazioa. Emakumeen eta gizonen arteko berdintasunerako Europar Batasunaren esparru-estrategia baterantz. Emakumeen eta gizonen artean bizitza ekonomiko, politiko, zibil eta sozialean dagoen berdintasun ezari kontra egiten laguntzea du helburua, generoko ikuspegia integratuz Erkidegoko politika guztietan eta emakumeen aldeko ekintza berariazkoak abian jarritz.
- Kontseiluaren 2001/51/EE Erabakia, 2000ko abenduaren 20koa, emakumeen eta gizonen arteko berdintasunari buruzko Europar Batasunaren esparru-estrategiari buruzko V. Ekintza programa ezarri zuena. Emakumeen eta gizonen arteko berdintasunaren arloan Europar Batasunaren esparru-estrategia globala gauzatzeko behar diren tresnetako bat da. Indarkeria barne hartzen da, giza eskubideen eta oinarrizko askatasunen erabateko erabilerarekin loturik. Programaren aurreikuspenetako bat berdintasun politiken eraginkortasuna ziurtatzeko ekintzak sartzea da, eta horien artean genero indarkeriaren prebentzio eta zehapen neurriak.
- Ministroen Komitearen 2002ko apirileko gomendioa, emakumea indarkeriatik babesteari buruzkoa, eta hezkuntza nahiz prestakuntza esparruetan neurriak proposatzen dituen, komunikabideetan, herri, hiri, erregio eta abarretako planifikazioan eta abarretan.
- Europako Parlamentuko 803/2004/EE Erabakia, Erkidegoko Ekintza Programa bat onesten duena (2004-2008), haurren, gazteen eta emakumeen kontrako indarkeriari aurrea hartu eta aurka egiteko eta biktimak eta arrisku taldeak babesteko. (Daphne II programa)
- Europako Parlamentuaren eta Kontseiluaren 848/2004/EE Erabakia, Erkidegoko ekintza programa bat ezartzen duena emakumeen eta gizonen berdintasunaren arloan European aritzen diren erakundeak sustatzeko.
- COM (2005) 224 AMAIERA, Brusela, 2005eko ekainaren 1ekoa.. Batzordeak Kontseiluari, Europako Parlamentuari, Batzorde Ekonomiko eta Sozialari eta Erregioen Batzordeari igorritako Komunikazioa. Bereizkeriaren kontra eta guztientzako aukera berdintasunaren aldeko esparru-estrategia. Europako Batzordearen ekimena, 2007. urtea "guztientzako aukera berdintasunaren Europako Urte" deklaratzeko duena.

Estatuko esparrua

1. Espainiako 1978ko Konstituzioa. 1. artikulua: *"Espainiak zuzenbideko estatu sozial eta demokratikoa eratzen du, eta, beraren antolamendu juridikoaren balio nagusi bezala, askatasuna, justizia, berdintasuna eta aniztasun politikoa aldarrikatzen ditu"*; 14. artikulua: *"Espainiarrak legearen arabera berdinak dira, eta ezin da inolako bereizkeriarik egin, jaioleku, arraza, sexu, erlijio, iritzi nahiz bestelako inguruabar edo egoera pertsonal zein sozialak aintzat hartuta"*; eta 9.2. artikulua: *"Botere publikoei dagokie inguruabar zehatzak sustatzea, gizabanakoaren eta berak osatzen dituen taldeen askatasuna eta berdintasuna benetakoak eta eragingarriak izan daitezen; oztopak kentzea, horiek haien osotasuna eragotzi edo zailtzen badute; eta herritar guztien parte-hartzea erraztea, bai bizitza politikoan, baita ekonomia-, kultura- eta gizarte-bizitzan ere"*.
2. Azaroaren 5eko 39/1999 Legea, langileen familia eta lana bateratzea sustatzekoa.
3. Apirilaren 2ko 7/1.985 Legea, Toki Araubidearen Oinarriak arautzen dituena.
4. Martxoaren 24ko 1/1995 Errege Lege-Dekretua, Langileen Estatutua onesten duena.
5. 1251/2001 Errege Dekretua, Familia eta Lana Bateratzeko Legea zati batean garatzen duena.
6. Abenduaren 28ko 1/2004 Lege Organikoa, Genero indarkeriaren kontrako babes integralerako neurriei buruzkoa, eta garapen-araudia. Lege organiko horren helburua emakumeek jasaten duten indarkeriari erantzun globala ematea da.

Nafarroako Foru Komunitatearen esparrua

1. Nafarroako Foru Eraentza Berrezarri eta Hobetzeari buruzko abuztuaren 10eko 13/1982 Lege Organikoa.
2. 6/1.990 Foru Legea, uztailaren 2koa, Toki Administrazioari buruzkoa.
3. 22/2002 Foru Legea, uztailaren 2koa, indarkeria sexistaren aurkako neurri integralak hartzeari buruzkoa, martxoaren 7ko 12/2003 Foru Legeak aldatua.
4. 33/2002 Foru Legea, azaroaren 28koa, emakumeen eta gizonen aukera berdintasuna sustatzekoa.
5. Abenduaren 3ko 14/2004 Foru Legea, Nafarroako Gobernuari eta haren lehendakariari buruzkoa (52.1 eta 53.2 artikulua. Gizon eta emakumeen arteko berdintasunean izanen den eraginari buruzko txostenak).

6. Abuztuaren 3ko 177/1995 Foru Dekretua, Nafarroako Emakumearen Institutua erakunde autonomoa sortzen duena.
7. 398/1995 Foru Dekretua, irailaren 25ekoa, Nafarroako Emakumearen Institutuaren estatutuak onesten dituena.
8. 46/2005 Foru Dekretua, otsailaren 24koa, Gizarte Ongizate, Kirol eta Gazteria Departamentuaren egitura organikoa ezartzen duena.
9. Martxoaren 8ko 351/1996 Foru Agindua, Nafarroako Emakumearen Kontseilua nola osatuko den eta nola jardungo zuen ezarri zuena.

3. PLANAREN HELBURUAK

Aukera Berdintasunerako planaren garapenerako ildoak diren helburuak adieraztean jarduteko bi esparru nagusi bereizten dira: erakunde publikoak eta Nafarroako gizartea.

ERAKUNDE PUBLIKOAK

1. Helburu orokorra

Berriaz aitortzea emakume eta gizonen aukera eta tratu berdintasuna giza eskubide bat dela, eta horregatik zeharkako politikak eta ekintza positibokoak sustatu behar dira, emakumeen eta gizonen berdintasuna egiazkoa eta errealia izatea ahalbidetuko duten baldintza eta egitura sozialak sortzen laguntzeko.

2. Xede berriazkoak

- Nafarroako Foru Komunitateko administrazioko departamentu guztietan emakumeen eta gizonen berdintasuna sustatzeko konpromisoari buruzko eztabaida eta hausnarketa instituzionalerako prozesuari ekitea.
- Nafarroako Foru Komunitateko administrazioko departamentu bakoitzaren politiken diseinuan eta kudeaketan generoko ikuspegia txertatzeko tresnak eskaintzea.
- Departamentuak inplikatzeko neurriak abian jar ditzaten, eskumen arloei begiratuta.
- Toki entitateentzat erreferentzia izatea aukera berdintasunaren arloan, bakoitzak berdintasunaren arloan dituen eskumenak egiaz betetzen lagundu, bultzatu eta bideratuko duten neurriak ezarri.
- Toki entitate bakoitzaren planifikazio estrategikoan eta udal arloetan generoko ikuspegia txerta dadin sustatzea.
- Herri eta udaletan berdintasun politikak kudeatzeko erreferentziatzeko esparru bat sortzen laguntzea, maila instituzional horretan eskura dituzten baliabideak erabiliz: udal ordenantzak, toki aurrekontuak, berdintasunaren arloko teknikariak, berdintasunerako toki planak.

NAFARROAKO GIZARTEA

1. Helburu orokorra:

Nafarroako Foru Komunitateko emakumeen eta gizonen aukera berdintasuna erdiestea bermatuko duen aldaketa sozialeko prozesuko buruan egotea.

2. Xede berariazkoak

- Emakumeen egoera ezagutzea eta gehien eragiten dieten desberdintasun egoerak zein diren nabarmentzea, gizataldeen aniztasuna kontuan harturik.
- Gizonek eta emakumeek esparru publikoan eta pribatuan duten partaidetza eta erabilera desberdinek dakarten desoreka identifikatzea.
- Aipatutako esparru horietako edozeinetan egiazko berdintasuna lortzea eragozten duten trabak identifikatzea.
- Jarduera arlo bakoitzean aukera berdintasunak duen egoera eta bilakaera neurtzeko adierazleak ezartzea.
- Ezarritako jarduera arlo bakoitzean ekintza neurri zehatzak ezartzea, Nafarroako emakumeen bizi kalitatea hobetzeko eta emakumeen eta gizonen arteko desberdintasuna ezabatzeko xedez.
- Nafarroako Foru Komunitateko gizarte eragile nagusiak inplikatzeko ekintza positiboko neurriak diseinatzeko eta abian jartzen.
- Nafarroako emakumeen bizi kalitatea hobetzeko eta emakumeen eta gizonen berdintasunerako bidean gizonen ere erantzukizuna beren gain hartzea beharrezkoa dela agerian uztea, eta gizonen inplikatzeko familiarren esparruko lanetan beraiek ere erantzukizuna har dezaten.
- Nafarroako gizartearen Foru Komunitateko emakume eta gizonen artean dagoen aukera berdintasunaren egoerari buruzko eztabaida irekitzea; eta herritarrak kontzientziatzea denok batera konpromisoa hartu beharraz, hobera egiteko eta berdintasuna lortzeko aldaketa errazteko.

XEDE-HARTZAILEAK

Helburu hauek agenda politikoan sartzeko erantzukizunak dakarren testuinguruan hiru xede-hartzaile desberdin hartu behar dira kontuan:

Foru eta toki administrazioak, desberdintasuna desagertzea berariaz eta gizon eta emakumeengan edozein neurrik edo programak duen eragina eta irispena zeharka aurreikusi behar duten politikak betetzeko ardura duten aldetik.

Azken urteotako foru araudiak erakusten du zer-nolako ahalegina egin den emakumeen eta gizonen berdintasun erreala gauzatzeko legeria indardunaren esparruaren barrenean.

Arau esparru hori toki esparrura ere zabaldu da. Azaroaren 28ko 33/2002 Foru Legean, emakumeen eta gizonen aukera berdintasuna sustatzekoan, aipatzen denez, bete beharreko neurrietako bat da *"Nafarroako udal-letan emakumearen zinegotzigoak sortzea eta genero berdintasunaren aldeko jarduerak betetzea sustatuko da, kanpaina eta bestelako baliabideak erabiliz, Nafarroako Udal eta Kontzejuen Federazioarekin elkarlanean"*.

Toki esparrua herritarren eguneroko bizitzatik eta sare ekonomiko eta sozialetik gertuen dagoena da. Esparru horretan, beraz, haien interesak eta beharrak gertuago daude. Modu zuzenagoa da, beraz, lurraldean dauden balizko baliabideak kontuan hartzeko eta, hasiera batean behinik behin, emakumeen eta gizonen aukera berdintasuna integratzeko esparru egokienetako bat da.

Illo horretan, Toki Araubidearen Oinarriak arautzen dituen apirilaren 2ko 7/1985 Legearen 28. artikuluan adierazten da *"udalek beste administrazio publikoek betetzen dituztenen jarduera osagarriak betetzen ahalko dituztela, bereziki emakumearen sustapenaren arloan"*.

Komunikabideek eta mundu sozial, ekonomiko eta enpresarialeko eragileek beste talde bat osatzen dute, planaren neurrien eta ekintzen helburu dena, horiek ere erantzukizuna eta inplikazioa dutelako herritarren arteko kontzertazio sozialerako, sentsibilizatorako eta parte-hartzerako guneak sortzen.

Nafarroako gizarte osoa, gizon-emakumeak, haien aniztasuna alde batera utzi gabe aukera izan behar dutenak eskubideez eta baliabideez berdintasunez gozatzeko, eta bizitzaren esparru guztietan boterea eta erantzukizuna partekatzeko.

PLANAREN INDARRALDIA

Nafarroako Foru Komunitateko emakumeen eta gizonen aukera berdintasunerako I Planaren indarraldia bost urtekoa da, 2006tik 2010era. Hala ezarri da, beharrezkoa baita, prozedura berrien egonkortasunaren, ikasteko prozesuaren eta gaikuntza teknikoaren lagungarri izan daitezen, etengabe aldaketak bultzatzea, bai eta lortutako berdintasunaren epe ertaineko ebaluazioa egitea ere..

4. HEDAPENA, EZARPENA, SEGIMENDUA ETA EBALUAZIOA

4.1. HEDAPENA ETA KOMUNIKAZIOA

Indarraldiko lehen urtean komunikazio plan bat diseinatuko da, eta berdintasun plana garatzen den bitartean erabiliko. Komunikazio planaren helburua aurreko atalean aipatutako xede-hartzaileen artean berdintasun planaren berri ematea eta hedatzea da. Hainbat komunikazio ekintza beteko ditu, honako **hauei zuzenduak: foru eta toki administrazioa, Nafarroako Foru Komunitateko administrazioa eta erakunde autonomoetako departamentuetako teknikariek eta zuzendaritzako langileek berebiziko garrantzia baitute mintzakide gisara**, Nafarroako Udal eta Kontzejuen Federazioa, toki entitateak, Nafarroako Emakumearen Kontseilua, udaletako berdintasun kontseiluak eta Nafarroako Parlamentuan ordezkaritza duten talde politikoak.

Komunikabideei eta gizarte eragileei dagokienez, plana Nafarroako komunikabide guztiei aurkeztuko zaie. Plana Nafarroako Foru Komunitateko eragile ekonomiko, politiko, sozial eta kulturaleri aurkezteko ekitaldiak eginen dira, bereziki plana egiten parte hartu dutenentzat.

Plana Nafarroako gizarteari prentsaurreko baten bitartez aurkeztuko zaio, eta aldizka informazioa emanen zaio planaren garapenaz eta ebaluazioaz.

4.2. EZARPENA

Plan honen ezarpena egokia dela bermatzeko, neurriak ezarriko dira arlo hauen inguruan: **urteko aurrekontuak, antolamendua eta lan planak**.

Plana garatzeko nahitaezkoak diren hiru aspektu horiekin batera, **lidergo politikoa** faktore garrantzitsua izanen da ezarpen egokia bermatzeko.

Zeharkako ekimena den aldetik, planak departamentuen arteko koordinazio ona behar du, baita departamentuen eta Nafarroako udalen artean ere. Era berean, lan koordinatuko bilguneak eta esparruak sendotzea plana abian jartzeko baldintza da.

Aurrekontua

Nafarroako Gobernuak, departamentuetako bakoitzaren bidez, bere eskumenen esparruan planifikatutako jarduketak betetzeko beharrezkoak diren aurrekontu neurriak hartuko ditu, urteko lan planak onestean pla-

naren zuzendaritza kontseiluak ezarritako jarraibideak kontuan hartuz.

Nafarroako Emakumearen Institutuak kudeatu eta bultzatuko ditu sustapenari, lan batzordeak ezartzeari, hasierako prestakuntzari eta zabalkunde eta komunikazioari buruzko jarduketak, Nafarroako Gobernuko Prestakuntza, Prentsa eta Komunikazio zerbitzuekin lankidetzan.

Indarraldiko lehenbiziko urtean eta urtean behin departamentu bakoitzak behar diren giza eta finantza baliabideak atxikiko dizkio urteko planen betetzeari.

Planaren organoak

Planak teknikari talde bat izanen du hura bultzatzu eta haren jarraipena egiteko, zenbait organo eta erantzukizun maila desberdinetan antolaturik.

Planaren zuzendaritza kontseilua

Planaren zuzendaritza kontseilua, NEIren Gobernu Kontseiluaren parekoa, plana zuzentzeko organo gorena izanen da, urteko lan planak onesteko eta haren jarraipena egiteko eginkizunekin.

Bilkura arruntak egingen ditu urtean bi aldiz eta bilkura bereziak, berriz, planaren betetze-organoei hala eskatzen dutenean. Planaren zuzendaritza kontseiluko kideak NIEren gobernu kontseilua osatzen duten pertsonak izanen dira. Gaur egun, hauexek dira kideak:

- Gizarte Ongizate, Kirol eta Gazteria Departamentuko kontseilaria.
- Nafarroako Emakumearen Institutuko zuzendari kudeatzailea.
- Departamentu hauetako zuzendariak: Lehendakaritza, Justizia eta Barnekoa, Toki Administrazioa, Gizarte Ongizatea, Lana, Kultura, Hezkuntza, Osasuna, Kirola.
- Nafarroako Udal eta Kontzejuen Federazioaren ordezkaria.

Departamentuarterko eta erakundearterko mahai teknikoak

Planaren Organo Betearazlea. Nafarroako Emakumearen Institutuak koordinatuko du, eta hauxe izanen du bere ardura: urteko lan planak diseinatzea, eta departamentu bakoitzeko ekintzak bete daitezela sustatu eta koordinatzea. Departamentuetako teknikariak osatuko dute, zuzendaritza nagusiek aukeratuak.

Mahai honetan udalek ere parte hartzea ziurtatu beharko da.

Departamentu bakoitzak izendatutako pertsonak zerbitzuetan ekintzak koordinatu eta sustatzeko arduraz izanen dute, eta prestakuntza, aholkularitza eta abarretako premiak identifikatuz, modu egokian ezar daitezten.

Nafarroako Emakumearen Institutuak sostengua emanen dio Mahai Teknikoaren eta departamentuetarako langileen lanari. Ekintzak abian jartzeak dakartzan arazoak gainditzen lagunduko du, beharrak entzuteko lan jarraitua eginez. Metodologia berariazkoak diseinatzea, prestakuntza, kontrastea eta aholkularitza izanen dira bere lan tresna nagusiak, eta egokia irudituz gero kanpoko teknikariak ere hartzen ahalko dira.

Lan programa

Kontuan harturik planaren indarraldia bost urtekoa dela, helburuak eta ekintzak urteko lan planen bidez garatuko dira.

Horietan islatuko da departamentu bakoitzak urte horretarako duen konpromiso maila.

Urteko lan planak Planaren zuzendaritza kontseiluak (Nafarroako Emakumearen Institutuko gobernu kontseiluak) onetsiko ditu, departamentuarterko eta erakundearterko mahai teknikoak proposaturik, eta Nafarroako Parlamentura igorri beharko dira.

4.3. SEGIMENDUA ETA EBALUAZIOA

Nafarroako Foru Komunitateko emakumeen eta gizonen aukera berdintasunerako I planean (2006-2010) jasotako helburuek eta ekintzek, eta plana abian jartzeak dakartzan egiturek ebaluazio prozesu bat behar dute, planteatutako jarduketan betetze maila eta Nafarroako gizartean duten eragina neurtzeko.

Ebaluazioa etengabeko hobekuntza prozesu baten barrenean pentsaturik dago, ekintzak garatu ahala. Ildo horretan, ebaluazioa beharrezko tresna da oztopoei eta beharrei antzemateko eta, egokia denean, ekintzak berregokitzeko.

Plana onetsi ondoren, ebaluazio prozedura eta ebaluazio horren une nagusiak ezarriko dira.

Urteko planen ebaluazioa

Urteko lan planetan ezarririk geldituko dira, ekintzekin batera, horiek betetzeko aurrekontuak, zerbitzuak eta aduradunak, betetze maila egiaztatzeko **adierazleak**, emaitzak eta eragina, analisi kuantitatiboak eta kualitatiboak barne.

Urte amaieran, Nafarroako Emakumearen Institutuak, departamentuek emandako datuak kontuan harturik, ebaluazio txosten bat prestatuko du, Nafarroako Parlamentura igorri beharrekoa.

Berdintasun Planaren azken ebaluazioa

Plana betetzeko azken urtean, kanpoko ebaluazioa eta azken txostena, Nafarroako Parlamentura igorri beharrekoa, egingen dira, xede hauekin:

- Aurreikusitako ekintzak nola bete diren jakitea eta ezarritako helburuekiko duten egokitasun mailaren berri izatea.
- Planaren betetze-mailari buruzko informazioa ematea.
- Planak Nafarroako gizartean izan duen eraginaren berri izatea.
- Lan prozesuen eta egituren alderdi ahulak eta indartsuak atzematea.
- Bigarren Berdintasun plana egiteko behar adina informazio eskuratzea.

Horrez gainera, plana garatu bitartean egindako ikerketetan eta azterlanetan oinarriturik lortutako datuak eta informazioa hartuko dira kontuan azken txostenean.

5. JARDUERA ARLOAK

Berdintasun plana hamabi arlotan dago egituraturik; lehendabiziko biak zeharkakoak dira eta beste hamarrek esku-hartze berariazkoa dutenak. Arloz arloko banaketa hori egiteko abiapuntua garrantzizko gaiak edo departamentuen jarduera arloak izan dira. Honako hauek dira:

ZEHARKAKO ARLOAK:

1. Aukera berdintasunaren printzipioa administrazio publikoetan txertatzea.
2. Informazioa, komunikazioa eta herritarren sentsibilizazioa.

BERARIAZKO ARLOAK:

1. Sustapen ekonomikoa, enplegua eta prestakuntza
2. Lurralde antolamendua eta etxebizitza
3. Hezkuntza eta sustapena
4. Osasuna eta Gizarte Ongizatea.
5. Kultura, jarduera fisikoa eta kirola, aisia eta denbora librea
6. Herrietako emakumeak
7. Familia, bizitza pertsonala, lana eta ardurakidetasuna bateratzea
8. Emakumeen jabeakuntza eta parte-hartze sozial eta politikoa
9. Emakumeen kontrako indarkeria
10. Garapenerako lankidetzak.

ZEHARKAKO 1. ARLOA

ZEHARKAKO 1. ARLOA. AUKERA BERDINTASUNAREN PRINTZIBOIA ADMINISTRAZIO PUBLIKOETAN TXERTATZEA

SARRERA

Berdintasunaren printzipioa administrazio publikoetan integratzea Europako Kontseiluak berdintasuna egiazko eta errealia izan dadin proposatzen dituen estrategietako bat betetzearen ondorio da: zeharkakotasuna edo *mainstreaming* izenekoa.

Haxe da estrategia horren definizioa: "prozesu politikoak berrantolatu, hobetu, garatu eta ebaluatzea, prozesu horiekin zerikusia izan ohi duten aktoreek genero berdintasunaren ikuspegia erants diezaieten politiken maila eta fase guztiei" (Europako Kontseilua, 1998).

Alde horretatik, erkidegoko politika guztietan, haien planifikazioari, garapenari, aurrekontu kudeaketari eta ebaluazioari begira, sistematikoki hartuko dira aintzat gizonen eta emakumeen artean nolako desberdintasunak dauden baldintzei, egoerei eta beharrei dagokienez.

Administrazio publikoek eredu izan behar dute aukera berdintasunaren errespetuari dagokionez, eta haietan, beraz, antolakuntza eta lan kultura gai izanen da genero desberdintasunei antzemateko eta egokia bertan lan egiten duten gizon eta emakumeen premietarako.

Arlo honetan, besteak beste, hauek dira garatu beharreko neurriak: administrazio publikoetako giza eta gauza baliabideei gaitasun teknikoa eta prestakuntza ematea eta horiek egokitzea, bai eta berdintasunaren eta generoaren arloan espezializatutako egiturak edo unitateak sortzea ere.

Organismo arduradunak ekintzak garatzean:

- Lehendakaritza, Justizia eta Barne Departamentua.
- Toki Administrazio Departamentua.
- Ekonomia eta Ogasun Departamentua.
- Lurraldearen Antolamendu eta Etxebizitza zuzendari nagusia.
- Hezkuntza Departamentua.
- Vianako Printzea Erakundea-Kultura eta Turismo Departamentua.
- Osasun Departamentua

- Gizarte Ongizate, Kirol eta Gazteria Departamentua.
- Herri Lan, Garraio eta Komunikazio Departamentua
- Nekazaritza, Abeltzaintza eta Elikadura Departamentua.
- Industria eta Teknologia, Merkataritza eta Lan Departamentua.
- Nafarroako Udal eta Kontzejuen Federazioa.
- Nafarroako Emakumearen Institutua

BERDINTASUN EGITURAK ETA ARLOAK

1.1. helburua. Komunikazio sistemak ezartzea administrazio publikoen eta Nafarroako Emakumearen Institutuaren artean, Nafarroako Foru Komunitatean berdintasun politikak bultzatu, aholku eman, planifikatu eta ebaluatzeko ardura duen erakundea den aldetik.

1.1.1. ekintza. Plana abian jartzeko behar diren batzordeak sortzea eta horietako kideak eta jarduteko araubidea zein diren ezartzea.

1.2. helburua. Foru eta toki administrazioiko departamentuetan berdintasun politiken ardura izanen duten egitura, atal, unitate edo arlo administratiboak ezartzea; horien kargu politikoak eta teknikariak izanen dira, gainera, zuzeneko mintzakide lanetan arituko direnak Nafarroako Emakumearen Institutuarekin.

1.2.1. ekintza. Departamentuetako bakoitzean pertsona batzuk izendatzea plana betetzeko arduradun eta mintzakide izan daitezen Nafarroako Emakumearen Institutuarekin.

1.2.2. ekintza. Berdintasun politiken unitate administratibo funtzionalak sortzea.

ADMINISTRAZIO ETA ARAU ANTOLAKUNTZA

1.3. helburua. Administrazio publikoen antolakuntzan generoko ikuspegia txertatzea.

1.3.1 ekintza. Administrazio publikoen kalitate, hobetze eta modernizazio proiektu eta planei generoko ikuspegia eranstea.

1.3.2. ekintza. Erakunde publikoetako zuzendaritza postuetan, kontseiluetan eta batzordeetan emakumeen eta gizonen presentzia orekatua izan dadin sustatzea.

1.4. helburua. Administrazio publikoen araudia eta jarduketa berdintasunaren printzipiora egokitzea.

1.4.1. ekintza. Administrazioak duen jarduketa desberdinaren eta herritarrekin dituen harremanen arauak aztertzen joatea, berdintasunaren printzipiora egokitzeke, honako gai hauetan, besteak beste: kontratazioak, beka, laguntza edo dirulaguntza deialdiak, hitzarmenak, zerbitzu publikoak eskura izan eta erabiltzea, enplegu publikoaren eskaintzak, zinpeko epaimahaiak, epaimahaiak etab.

1.4.2. ekintza. Nafarroako Foru Komunitateko administrazioeko departamentuei behar duten metodologia eta laguntza ematea, arauak egiteko prozesuan gizon eta emakumeen arteko berdintasunean izanen duten eraginari buruzko txostenak kontuan har ditzaten, Nafarroako Gobernuari eta lehendakariari buruzko abenduaren 3ko 14/2003 Foru Legean jasotakoa betez.

1.4.3 ekintza. Aholkularitza, orientazio materialak eta beste baliabide batzuk ematea hizkera administratiboan sexista izan ez dadin.

LANGILEEN SENTSIBILIZAZIOA ETA GAIKUNTZA

1.5. helburua. Kargu politikoak eta teknikariak sentsibilizatzea eta gaitzea berdintasunaren printzipioa txertatzeko.

1.5.1. ekintza. Berdintasunaren inguruan sentsibilizatzeke planak diseinatu eta betetzeke, foru eta toki administrazioetako kargu politikoentzat bereziki.

1.5.2. ekintza. Aukera berdintasunaren arloan pausoz pausoko prestakuntza oinarritzeko eta etengabea bermatuko duten bideak ezartzea teknikarientzat, halako moduan non bermatuko baitu jardun administratiboari generoko ikuspegia integratzeke gai direla.

1.5.3. ekintza. Zuzendaritzako lanpostuetan ari direnak trebatzea erabakiak hartzeke prozesuari generoko ikuspegia erants diezaioten.

1.5.4. ekintza. Administrazio publikoetako langileei materialak, gidak eta beste tresna batzuk ematea, edukiak haien eginkizunek eta eskumeneke dituzten beharretara moldaturik.

1.5.5. ekintza. Profesionalen arteko lan eta lankidetzak sareak sor daitezela bultzatzea, lagungarri izan daitezzen jokabide egokiak zabaltzen, ikasten eta esperientzia eta metodologia trukatzek.

GENEROKO IKUSPEGIA AURREKONTUETAN

1.6. helburua. Nafarroako aurrekontuak generoko ikuspegi batetik aztertzea, prestatzen direnean, epe ertainean eta luzean, ikuspegi hori txertatzeko.

1.6.1. ekintza. Nafarroako aurrekontuek, foru administraziokoek nahiz toki entitateetakoek, egin beharreko kontribuzioari buruzko informazioa identifikatu eta ematea, politika publikoak zuzentasunez, eraginkortasunez, efizientziaz eta gardentasunaz hornitzen dituen estrategia baita, programa guztietan gehienbat pertsonen zuzenean eragiten dieten adierazleak kontuan hartuz.

1.6.2. ekintza. Departamentuek Nafarroako elkarteei emandako dirulaguntzak eta haiekin izenpetutako hitzarmenak aztertzea emakumeek funts publiko horiek eskuratzen dituzten identifikatzeko eta baloratzeko.

1.6.3. ekintza. Generoko ikuspuntua aurrekontuaren alderdi puntual batzuetan islatzea, eta pausoz pauso aztertzen joatea (epe laburrean, ertainean eta luzean) gastu publikoari, dirusarrerei eta zerga onurei dagozkien alderdiak.

ESTATISTIKAK ETA AZTERLANAK

1.7. helburua. Informazioaren bilketari, prestaketari eta zabalkundeari generoko ikuspuntua eranstea.

1.7.1. ekintza. Emakumeen eta gizonen egoerari eta plan honen helburuekiko duen bilakaerari buruzko ikerketak eta estatistikak egin eta zabaltzea.

1.7.2. ekintza. Sexuaren aldagaia modu sistematikoan eranstea estatistiketan, programen segimendurako datu baseetan eta departamentuetako eskumen esparru bakoitzeko datuen bilketan, eta zenbait eragiketa estatistikotan herri/hiri aldagaia ere sartzea.

1.7.3. ekintza. Hirugarren entitateek egin beharreko azterlanak, ikerketa proiektuak, txostenak, argitalpenak eta publizitatea adjudikatuzko baldintza orrietan betebeharrak jartzea, generoko ikuspegiaren arabera azterketa kontuan hartu dela bermatuko duena, entitate horien izaera dela-eta beharrezkoa denean.

1.7.4. ekintza. Zerga kontribuzioako datu desagregatuak Nafarroako emakumeen egoera ezagutzeko garrantzizko informaziotzat hartzea.

BERDINTASUN POLITIKAK TOKI ADMINISTRAZIOAN

1.8. helburua. Nafarroako toki entitateen konpromisoa bultzatzea emakumeen eta gizonen aukera berdintasunaren arloan.

1.8.1 ekintza. Berdintasun plana zabaltzea toki entitateetan, eta toki administrazioari informazioa eta aholkua ematea berdintasunaren arloan dituen eskumenak eta erantzukizunak garatzeko.

1.8.2 ekintza. Foru planaren proposamenak zehaztuko dituzten udal berdintasun planak egin eta ones daitezten bultzatzea, kasuan kasuko toki entitatearen errealitate eta beharren arabera, laguntza eta lankidetzak bideak ezarriz.

1.8.3. ekintza. Toki garapena lehentasuntzat hartzea eta, beraz, planaren ekintza guztiek hari erantzutea.

1.8.4 ekintza. Erakundeen arteko koordinazioa sustatzea, xedea izanik jokabide egokiak hedatu eta trukatzeko Nafarroako Foru Komunitateko nahiz Espainiako Estatuko beste erkidego batzuetako eta Europako erregeietako esparruetan eta horietan gauzatutako programetan generoko ikuspegia txertatzeari dagokionez.

1.8.5 ekintza. Emakumearen edo berdintasunaren Zinegotzigoak sortzen, berdintasun teknikariak kontratatzen eta udal berdintasun-kontseiluak eratzen laguntzea eta haiek bultzatzea.

1.8.6 ekintza. Toki entitateek Europar Batasuneko programetan parte har dezaten bultzatzea.

ZEHARKAKO 2. ARLOA

INFORMAZIOA, KOMUNIKAZIOA ETA HERRITARREN SENTSIBILIZAZIOA

SARRERA

Aukera berdintasuna lortzeko prozesuan herritarrak sentsibilizatzea eta informatzea funtsezko baliabideak dira sinesmen eta estereotipo sexistak gainditzeko. Baliabide horiek lagungarri izanen dira, gainera, jarrerak aldatzeko eta gizartea jabe dadin emakumeen eta gizonen berdintasuna lortzeko lan egin behar dela, berdintasun politikak gauzatzea erraztu eta indartu eginen baitute.

Komunikabideek eginkizun sozial garrantzitsua betetzen dute, haiek beste inork bete ez dezakeena: hots, libre izateko behar diren informazioa eta ikuspuntuak ematea jendeari.

Gure gizartean, emakumeek pairatu duten bazterkeria dela eta, gizonetikiko duten desberdintasun egoera agerikoa da komunikazioaren arloan ere.

Herritarrentzako informazio, komunikazio eta sentsibilizazio ekintzak diseinatu eta zehazteko garaian, kon-tuan hartu behar da garrantzitsua dela gizonen zein emakumeen zuzentzea, gizonen ere bai, gizonen garrantzitsuak baitira emakumeenganako portaera eta jarrera sexistak gainditzeko aldaketa eragile izan daitezkeen aldetik.

Organismo arduradunak ekintzak garatzean:

- Lehendakaria, Justizia eta Barne Departamentua.
- Vianako Printzea Erakundea-Kultura eta Turismo Departamentua.
- Toki Administrazio Departamentua.
- Komunikazio Zuzendaritza Nagusia.
- Nafarroako Emakumearen Institutua.
- Nafarroako Ikus-entzunezkoen Kontseilua.

HELBURUAK

2.1. helburua. Emakumeen eta gizonen berdintasunaren inguruan jokabide egokiak eta balioak transmititzea eta hedatzea.

2.2. helburua. Komunikabideek eta publizitateak emakumeen irudi estereotipatu eman dezaten ebitatzea.

PROPOSATUTAKO EKINTZAK

2.1. helburua. Emakumeen eta gizonen berdintasunaren inguruan jokabide egokiak eta balioak transmititu eta hedatzea.

2.1.1. ekintza. Rol eta estereotipo sexistei buruzko ikerlanak egitea eta haien emaitzak zabaltzea.

2.1.2. ekintza. Administrazio-dokumentaziorik ohikoena berrikusi eta zuzentzea eta hizkera sexista zuzentze-ko tresnak prestatzea.

2.1.3. ekintza. Erakusketa ibiltariak egitea emakumeei buruz, haiei buruzko irudia anitzagoa izan dadin eta garapen sozialari egiten dioten ekarpena ikusarazteko.

2.1.4. ekintza. Emakumeei buruzko argitalpenak egitea eta argitaratzen laguntzea, bereziki estereotipo sexistak ezabatzeko xedea dutenak.

2.2. helburua. Komunikabideek eta publizitateak emakumeen irudi estereotipatua eman dezaten ebitatzea.

2.2.1. ekintza. Komunikabideen bitartez emakumeen aurrerapausoak eta lorpenak zabaltzea.

2.2.2. ekintza. Herritarrei zuzendutako informazio kanpainak egitea generoko estereotipoek eta rolek irauteak gizartearen esparru guztietan dakartzan ondorioei buruz, publizitate kanpaina eta iragarki sexistei antzemateko eta haiek salatzeke.

2.2.3. ekintza. Administrazio publikoetako eta komunikabideetako prentsa eta publizitateko profesionalen prestakuntzari laguntza ematea emakumeei buruzko albisteeke eta irudiak tratamendu egokia izan dezaten.

2.2.4. ekintza. Jarraibideak eta irizpideak ezartzea komunikabideek transmititzen dituzten mezuetatik indarkeria edo bereizkeria mota oro ezabatzeko.

2.2.5. ekintza. Jokabide egokien gida prestatzea, administrazio publikoetako prentsa eta publizitate zerbitzuei eta komunikabideei zuzendua, informazioaren eta hizkuntzaren tratamendu ez-sexista bermatzeko.

2.2.6. ekintza. Administrazio publikoetako eta komunikabideetako publizitatea eta kanpainak kontratatzeke baldintzen agirietan emakumeen eta gizonen aukera berdintasunaren inguruko adierazleak baloratzea.

1. ARLOA

SUSTAPEN EKONOMIKOA, ENPLEGUA ETA PRESTAKUNTZA

SARRERA

Europar Batasuna eratzeko Itunaren 141. artikuluan (lehengo 119. artikuluan), Amsterdamgo Itunaren aldaera bateratuan, jaso dagoenez, enplegua eta lana lortzeko aukera berdintasuna egitate bihurtu behar da eta, beraz, emakumeen sustapen ekonomikoa, enplegua eta prestakuntza kontuan hartu behar dira emakumeen eta gizonen aukera berdintasuna lortzeko zutabe funtsezkoa diren aldetik.

Emakumeen eta gizonen berdintasuna lortzeko azken urteetan egindako urrats garrantzitsuenetako bat emakumeak lan merkatuan sartzea izan da. Baina esparru horretan berdintasuna lortzeko nahitaezkoa da enpresek eta beste gizarte eragile garrantzitsu batzuek modu aktiboan parte hartzea, segregazio bertikal nahiz horizontaleko egoerak desagerrarazten laguntzeko eta sortuko den enpresa-kultura berria gizonen eta emakumeen erantzukizunekin bateragarria izan dadin, eta haien garapen profesionalerako baliagarri.

Organismo arduradunak ekintzak garatzean:

- Lehendakaritza, Justizia eta Barne Departamentua.
- Industria, Merkataritza eta Turismo Departamentua.
- Ekonomia eta Ogasun Departamentua.
- Toki Administrazio Departamentua.
- Hezkuntza Departamentua.
- Udalak eta mankomunitateak.
- Nafarroako Emakumearen Institutua.

HELBURUAK

1.1. helburua. Nafarroako emakumeek eta gizonen ekonomia eta enpleguaren arloan duten desberdintasun egoera ezagutu eta ikusgai jartzea.

1.2. helburua. Enplegurako politikak eta zerbitzuak aukera berdintasunaren printzipiora egokitzea.

1.3. helburua. Nafarroako emakumeek lanpostu egonkorak berdintasunez eskura ditzaten sustatzea.

1.4. helburua. Emakumeek lan merkatuan berdintasunez iraun eta aurrera egin dezaten sustatzea.

1.5. helburua. Negoziazio kolektiboari generoko ikuspuntua eranstea.

PROPOSATUTAKO EKINTZAK

1.1. helburua. Nafarroako emakumeek eta gizonek ekonomiaren eta enpleguaren arloan duten desberdintasun egoera ezagutu eta ikusgai jartzea.

1.1.1. ekintza. Nafarroako egoera ekonomikoaren berri izateko egiten diren azterlan eta azterketa guztiei generoko ikuspuntua eranstea.

1.1.2. ekintza. Sexuaren aldagaia modu sistematikoan txertatzea enpleguaren eta sustapen ekonomikoaren esparruarekin zerikusia duten estatistika, datu base, informazio bilketa guztietan eta abarretan.

1.1.3. ekintza. Generoko ikuspuntutik aztertzea Nafarroako Foru Komunitatean arautu gabeko lanetan edo ezkutukoetan aritzen diren pertsonen egoera.

1.1.4. ekintza. Hausnarketaren eta ikerketaren alde egitea eta neurri zuzentzaileak ezartzea, lana eta familia batera aurrera eramaten laguntzeko edo emakumeak laneratzeko edo aurrera egiteko neurriek edo pizgarriek, epe ertain nahiz luzeak, okerreko ondorioz izan ez dezaten.

1.2. helburua. Enplegurako politikak eta zerbitzuak aukera berdintasunaren printzipiora egokitzea.

1.2.1 ekintza. Enplegu planak eta politikak diseinatu, bete eta ebaluatzeko lanei generoko ikuspegia eranstea.

1.2.2. ekintza. Gizonen eta emakumeen presentzia orekatua bermatzea programen jarraipen batzordeetan eta bestelako zuzendaritza eta kudeaketa organoetan, eta berdintasunaren alorrean aholkularitza eta etengabeko prestakuntza ematea.

1.2.3 ekintza. Informazio eta koordinazio bide egonkorrak ezartzea Nafarroako Gobernutik enprekin, enpresa erakundeekin eta sindikatuekin, abian diren programen inguruan eta berdintasun arloan dituzten arduren inguruan ere.

1.2.4. ekintza. Autoenplegurako eta enpresak sortzeko aholkularitzako programetan eta zerbitzuetan aritzen diren arduradunak aukera berdintasunaren arloan trebatzea.

1.2.5. ekintza. Ikastetxeetako prestakuntzaren eskaintza lan merkatuko beharretara eta bertan sartu nahi duten emakumeen premietara egokitzea.

1.2.6. ekintza. Pertsoneri zainketa eta laguntza ematearekin lotutako lanaren profesionalizazioa eta errealizazioa sustatzea.

1.2.7. ekintza. Estatuko gobernuarekin lankidetzan aritzea etxeko langileak arautzen dituen esparrua berrikusi eta gaitzetzeko, langileen estatutuak jasotzen duen arauetara lot dakion.

1.2.8. ekintza. Gizonezkoenak izan ohi diren jarduera sektoreetan, inbertsiorako laguntzak lortzeko baremoe-tan balorazio positiboa ematea emakumeak egoteari, lanpostuen egonkortasunari eta, oro har, kontratazio baldintzak hobetzeari.

1.2.9. ekintza. Emakume langileei beren lan-eskubideei dagokienez aholku ematea eta, kasua bada, bereiz-keria-egoerei buruzko salaketei babes ematea.

1.3. helburua. Nafarroako emakumeek lanpostu egonkorra berdintasunez eskura ditzaten sustatzea.

1.3.1 ekintza. Prestakuntza eta orientazio pertsonalizatuaren bitartez, emakumeek lan merkatuan sartzeko dituzten aukerak gehitzea, kontuan harturik talde bakoitzaren egoera, premia berariazkoak eta zer eskualde-tan bizi diren.

1.3.2. ekintza. Enplegu tailerrak, tailer eskolak etab. egitea, emakumei gaitasuna eta praktika bereganatzeko bide ematearren ordezkari txikiak duten sektoreetan eta indarra hartzen ari diren enplegu sektoreetan.

1.3.3. ekintza. Enpresaburuak eta langileen hautaketaz arduratzen diren langileak sentsibilizatzea emakume-ak lan munduan sartzeko eta aurrera egitea oztokatzen duten estereotipoak deuseztatzea.

1.3.4. ekintza. Enpresaburuei informazioa ematea emakumeak kontratatzen edo haien lan baldintzak hobetzen laguntzeko neurriak buruz.

1.3.5. ekintza. Enpresaburuak sentsibilizatzea enpresek hainbat arlotan duten erantzukizun sozialaz, hala nola lana, familia eta bizitza pertsonala bateratzekoan eta emakumeen enplegu baldintzen eta hobekuntzaren inguruko gai garrantzitsuetan.

1.3.6. ekintza. Enpresetan, gizonezkoek bete ohi dituzten lanpostuetan edo lanetan hasten diren emakume-entzat, kanpoan nahiz barnean, tutoretza eta segimendu eginkizunak beteko dituzten figurak sor daitezen sustatzea.

1.3.7. ekintza. Lanpostuak baloratzeko sistema objektiboak diseinatzea, lansarietako edo bestelako bereizke-riei aurrea hartzeko eta horrelakoak detektatzeko tresna gisa.

1.3.8. ekintza. Emakumeek sustaturiko enpresa ekimenak bultzatu, indartu eta iraun dezaten laguntzea,

horretarako laguntzak, aholkularitza, prestakuntza eta kidetza eskainiz enpresa egitasmoa zehaztu eta sendotzeko prozesuan.

1.4. helburua. Emakumeek lan merkatuan berdintasunez iraun eta aurrera egin dezaten sustatzea

1.4.1. ekintza. Nafarroako enpresen konpromisoari bultzada eta sostengua ematea berdintasun planak egin ditzaten, eta haien parte-hartzea ikusgai jartzea, "Aukera berdintasunaren entitate laguntzailea" izaera aitortuz.

1.4.2. ekintza. Koordinazio tresnak ezartzea kalitatea ziurtatzeko sistemak eta beste kudeaketa eredu batzuek (EFQM, Ingurumena, erantzukizun sozial korporatibo eta ab.) arduratzen diren eta haiek arautzen dituzten erakundeekin, generoko ikuspegia auditoria eta ziurtatze arau eta irizpideetan nola sartu sistematizatzeko.

1.4.3. ekintza. Herrietako eta lan merkatutik kanpo gelditzeko arriskua duten sektoreetako emakumeek edo arrisku hori ekar dezaketen ezaugarriak dituztenek enpleguan iraun eta aurrera egin dezatela bultzatzea.

1.4.4. ekintza. Karrerako planak generoko ikuspegiarekin gauzatu daitezela bultzatzea, enpresetan erantzukizun maila desberdinak dituzten emakumeei zuzenduak.

1.5. helburua. Negoziazio kolektiboari generoko ikuspuntua eranstea.

1.5.1. ekintza. Lan hitzarmen kolektiboak generoko ikuspuntutik azter daitezela bultzatzea.

1.5.2. ekintza. Sindikatuei bultzada eta sostengua ematea berdintasun planak egiteko, eta haien parte-hartzea ikusgai jartzea, "Aukera berdintasunaren entitate laguntzailea" izaera aitortuz.

1.5.3. ekintza. Gizonen eta emakumeen lansariak, kaleratzeak, lan baldintzak eta barne igoerakoak aztertu eta negoziazio kolektiboaren alderdi garrantzitsutzat hartzea.

1.5.4. ekintza. Laneko sexu jazarpena ezabatzea bermatzen duten bideak erraztea.

1.5.5. ekintza. Sekzio sindikaletan eta enpresa batzordeetan emakumeen presentzia sustatzea.

2. ARLOA

LURRALDE ANTOLAMENDUA ETA ETXEBIZITZA

SARRERA

Hiriko Emakumeen Europako Gutunean jaso denez, "hiri planifikazioko filosofia berri baterako lan egin behar da, ekarpen konstruktiboak egiteko herritarren nahiak eta asmoak aintzat hartuko dituen egiazko eztabaida demokratiko batean [...] Hirietako erdiguneak eta kohesio sozialeko harremanak berregin behar dira, gizonetzkoiei eta emakumeei aukera berdinak eskaintzeko, bai herrietan bai hirietan. Gutun honen aurreneko helburua gizarte emantzipatuagoa garatzea da, emakumeek antolamenduan eta hiri zerbitzuetan, bizi, segurtasun eta mugikortasun ingurunean parte hartzea ekarriko duen bilakaera oztopatzen duten estereotiporik gabeko gizarte. Garrantzitsua da hiria emakumearen ikuspuntutik ebaluatu eta birmoldatzea, oreka berriak eta dimentsio berri bat gehitzeko". Lurraldearen antolamendua eta etxebizitza emakumeen eta gizonen aukera berdintasuna eraikitzeko funtsezko zutabetzat hartu behar dira.

Azken urteotan emakumeen eta gizonen berdintasuna lortzeko egin diren urratsen ondorioz, emakumeen parte-hartzea handitu egin da zenbait arlotan, hirigintza planifikazioan edo lurralde antolamenduan kasu, baina parte-hartze hori ez da aski eta es du islarik hirien eta herrien lurralde antolamenduan.

Organismo arduradunak ekintzak garatzean:

- Lehendakaritza, Justizia eta Barne Departamentua.
- Ingurumen, Lurraldearen Antolamendu eta Etxebizitza Departamentua.
- Herri Lan, Garraio eta Komunikazio Departamentua.
- NASURSA: Navarra de Suelo Residencial, SA
- Ekonomia eta Ogasun Departamentua.
- Toki Administrazioiko Departamentua.
- Nafarroako Udal eta Kontzejuen Federazioa.
- Nafarroako Emakumearen Institutua.
- Iruñerriko Mankomunitatea.

HELBURUA

2.1. helburua. Lurraldearen antolamendu, etxebizitza, garraio eta ingurumen politikek populazioarengan duten eragin desberdinen berri izatea.

2.2. helburua. Nafarroako herri eta hiri eremuen planifikazioan, diseinuan eta lurralde antolamenduan generoko ikuspegia txertatzea.

2.3. helburua. Garraio publikoaren eskaintza planifikatu eta antolatzeko lanei generoko ikuspegia eranstea.

2.4. helburua. Emakumeen eta gizonen egoera eta premietarako eta bizitzaren garai desberdinetara egokitutako etxebizitza politika sustatzea.

2.5. helburua. Ingurumen arloko politikak diseinatu eta garatzean generoko ikuspegia aintzat hartzea.

2.6. helburua. Nafarroako herri eta hiri eremuetako hirigintzari, garraioari, etxebizitzari, lurralde antolamenduari eta ingurumenari dagozkien gai guztietan emakumeek eta gizonen, teknikarien aldetik nola herritarren aldetik, modu orekatuan parte hartzen dutela bermatzea.

PROPOSATUTAKO EKINTZAK

2.1. helburua. Lurraldearen antolamendu, etxebizitza, garraio eta ingurumen politikek populazioarengan duten eragin desberdinen berri izatea.

2.1.1. ekintza. Herrien eta hirien diseinuak eta antolaketak, zerbitzu publikoen, garraioen, ekipamendu hurbilan, segurtasunaren eta abarren funtzionamenduari dagokionez, emakumeengan eta gizonengan duten eragin desberdina aztertzea.

2.1.2. ekintza. Nafarroako emakumeek eta gizonen denboraren eta espazioen erabilerari dagokionez dituzten premiak aztertzea, bai herrietan bai hirietan.

2.1.3. ekintza. Bizikidetzaren unitateko kide diren pertsonen, gizonen eta emakumeen, etxebizitzaren erabilerari dagokionez dituzten behar desberdinak aztertzea.

2.1.4. ekintza. Ingurumenaren eta natur baliabideen degradazioak emakumeen eta gizonen bizi kalitatean duen eragin desberdina aztertzea, bai herrien ingurunean bai hirienean.

2.2. helburua. Nafarroako herri eta hiri eremuen planifikazioan, diseinuan eta lurralde antolamenduan generoko ikuspegia txertatzea.

2.2.1. ekintza. Gizonen eta emakumeen bizi kalitatearen alde eginen duen hirigintza planifikazioa sustatzea, oinezkoei, bizikletaren erabilerari, ekipamendu kolektibo eskuragarri, hurbil eta ez-sakabanatuei, berdegune babestuei eta abarri emanaz lehentasuna.

2.2.2. ekintza. Espazio publikoak egokitzea mugitzeko ahalmena urritua duten pertsonentzat edo umeentzako aulkiak, erosketa gurditxoak, aulki gurpildunak erabiltzen dituztenentzat.

2.2.3. ekintza. Bizitoki eremuak eguneroko beharrek eskatzen dituzten zereginak betetzeko behar diren zerbitzuez eta ekipamenduez hornitzea.

2.2.4. ekintza. Segurtasun elementuak ezartzea hiri azpiegituretan: ikusgarritasuna eta ikusmenerako ikuspegi handitzea, argiteria hobetzea, lurrazpiko pasabideak kentzea, zoladura hobetzea etab.

2.2.5. ekintza. Emakumeek herrien eta hirien bizitzan eta historian izandako presentzia eta ekarpena aitortzea eta ikusgai jartzea, gunere bereziei, kaleei, eraikinei eta kultur etxeei haien izenak emanaz, estatuak eta ibilbide turistikoak ezarri etab.

2.3. helburua. Garraio publikoaren eskaintza planifikatu eta antolatzeko lanei generoko ikuspegi eranstea.

2.3.1. ekintza, Garraio publikoa erabiltzeko erregelamenduak aztertu eta emakumeen eta gizonen beharretara egokitzea.

2.3.2. ekintza. Erabiltzaileen, emakume zein gizonen garraio behar ohikoenak aztertzea, destinoak, maiztasuna, ordutegiak, ibilbideak eta geltokiak egokitzeko.

2.3.3. ekintza. Ordutegiak, maiztasuna, ibilbideak eta geltokiak ordutegi arautuetatik kanpo eta gehienbat emakumeek betetzen duten ekoizpen lanaren premietara egokitzea.

2.3.4. ekintza. Ibilgailu publikoak egokitzea mugitzeko ahalmena urritua duten pertsonen beharretara eta etxeko lanak egiteak edo mendekotasuna duten pertsonak zaintzeak dakartzan (erosketa gurditxoak, haurrentzako aulkiak, aulki gurpildunak etab.) beharretara.

2.3.5. ekintza. Segurtasuna areagotzeko neurriak ezartzea, bereziki gauaz, adibidez autobusa eskatutako tokietan gelditzea, argiteria etab.

2.3.6. ekintza. Garraio publikoaren eskaintza herrietan eta hirietako aldirietan bizi diren emakumeen beharretara egokitzea, zerbitzuetan eta jardueretan parte har dezaten eta eskura izan ditzaten laguntzeko xedez.

2.3.7. ekintza. Herrietan modu sakabanatuan eta batzuetan arautu gabe eskaintzen diren garraio publikoko zerbitzuak koordinatu eta arautzea, eta garraio publikoaren intermodalitatea sustatzea.

2.4. helburua. Emakumeen eta gizonen egoera eta premietarako eta bizitzaren garai desberdinetara egokitutako etxebizitza politika sustatzea.

2.4.1. ekintza. Etxebizitzaren diseinuari eta eraikuntzari buruzko Nafarroako araudia aztertu eta hartan aldaketak egitea, etxebizitza horiek bizikidetzaren eredu berrietara egokitzeko, generoko ikuspegia txertatzeko eta garapen iraunkorrari begira.

2.4.2. ekintza. Etxebizitzaren eraikinak diseinatu eta egitean barnealdean bizi kalitate eta segurtasun hobea bermatuko duten elementuak gehitzea: zokoak saihesten dituzten espazio komunitario argiak, ikusmenaren ikuspegia areagotzea eskaileretan, garajeetan, igogailuetarako sarbideetan eta abarretan.

2.4.3. ekintza. Auzoen komunitateetan, etxebizitzaren barrenean eta kanpoan espazio eta zerbitzu komunak sor daitezkeen bultzatzea.

2.4.4. ekintza. Etxebizitza eskaintza publiko anitzagoa egitea, emakumeei eta gizonei adinaren, lanbidearen edo familia edo bizikidetzaren eredu araberako egokitzuz.

2.4.5. ekintza. Emakumeei etxebizitza publiko eskuratzen laguntzea, batez ere beren ardurapean menpekotasuna duten pertsonak dituztenei, gizartean bazterturik gelditzeko arriskuan daudenei eta indarkeriaren biktima direnei.

2.5 helburua. Ingurumen arloko politikak diseinatu eta garatzean generoko ikuspegia aintzat hartzea.

2.5.1. ekintza. Osasunerako eta ingurumenerako kaltegarriak diren zenbait teknologia eta produktu etxean erabiltzeak dakartzan arriskuez sentsibilizatzea.

2.5.2. ekintza. Emakumeak eta gizonak ingurumenari dagokionez sentsibilizatzeko eta hezteko, dituzten beharrak, adinak, lanbideak edo prebenitu beharreko arriskuak kontuan hartzea.

2.5.3. ekintza. Generoari eta ingurumenari buruzko prestakuntza jarduerak egitea ikastetxeetako eta Ingurumen Baliabideen Zentroko profesionalen eta esparru horretan aritzen diren beste profesional edo talde batzuei zuzendutakoak.

2.6. helburua. Nafarroako herri eta hiri eremuetako hirigintza, garraio, etxebizitza, lurralde antolamendu eta ingurumenari dagozkien gai guztietan emakumeek eta gizonen, teknikarien aldetik nola herritarren aldetik, modu orekatuan parte hartzen dutela bermatzea.

2.6.1. ekintza. Herritarrei oro har eta emakumeei bereziki laguntzea hirigintza politikei eta proiektuei buruzko informazioa eskura dezaten, lurralde diseinuan eta antolaketan parte hartzeko bideak emateko.

2.6.2. ekintza. Emakume taldeek eta generoko adituek hiri planifikazioan, lurralde antolamenduan, garraioan, ingurumenean eta etxebizitzan parte har dezaten bultzatzea espresuki, dagoeneko ezarririk dauden koordina-ziorako mahai eta organoen bitartez edo parte hartzeko bide berriak sortuz, emakumeen iritzia eta behar berariazkoak aintzat har daitezten.

3. ARLOA

HEZKUNTZA ETA SUSTAPENA

SARRERA

Gaur egun, emakumeek presentzia handiagoa lortu duten esparruetako bat hezkuntzarena da, halako moduan non ez baita alderik sumatzen emakumeek eta gizonek berengana dezaketene prestakuntza mailan. Batzuek zein besteek ikasketak egiteko edo hezkuntza jasotzeko eskubidea dute.

Sexu bereizketa, batez ere, batzuen eta besteen prestakuntza-hautuetan datza, eta horrek gero batean enplegua lortzea eta lan merkatuan hartuko duten tokia baldintzatuko du hein handi batean. Prestakuntza eta lan aukeraketa horietan zenbait faktore erabakigarriak dira: pertsonen sexuari datzekion rol eta estereotipoak, hezkuntzan zehar barneratutako ereduak eta emakumeek eta gizonek beren burua mugatzen ikasi izana.

Aipatutako berdintasun ezak hezkuntza egituretan du isla, arlo horretan emakumeak gehiengo badira ere ardura postu gehienak gizonek betetzen baitituzte.

Organismo arduradunak ekintzak garatzean:

- Lehendakaritza, Justizia eta Barne Departamentua.
- Hezkuntza Departamentua.
- Ekonomia eta Ogasun Departamentua.
- Industria eta Teknologia, Merkataritza eta Lan Departamentua.

- Toki Administrazioiko Departamentua.
- Nafarroako Udal eta Kontzejuen Federazioa.
- Nafarroako Emakumearen Institutua.
- Nafarroako Eskola Kontseilua.

HELBURUAK

- 3.1. helburua. Hezkuntza sistema emakumeen eta gizonen aukera berdintasunaren printzipiora egokitzea.
- 3.2. helburua. Eskola komunitatea sentsibilizatzea emakumeek eta gizonek bizitzaren une guztietan aukera berdintasuna izan dezaten eta indarkeriaren prebentziorako lan egin beharraz.
- 3.3. helburua. Hezkuntza materialak hezkidetzan oinarritutako ikuspuntura egokitzea.
- 3.4. helburua. Generoko ikuspegia eta hezkidetzaren ikuspuntua sartzea hezkuntza eta/edo lanbide orientazioko prozesuetan.
- 3.5. helburua. Pertsona helduen hezkuntza emakumeen eta gizonen aukera berdintasunaren araberakoa izan dadin sustatzea.
- 3.6. helburua. Berdintasunaren printzipioa txertatzea unibertsitatearen esparruan.

PROPOSATUTAKO EKINTZAK

- 3.1. helburua.** Hezkuntza sistema emakumeen eta gizonen aukera berdintasunaren printzipiora egokitzea.
- 3.1.1. ekintza. Hezkuntza Departamentuko teknikariak eta kargu politikoak aukera berdintasunaren eta hezkidetzaren arloan trebatzea.
- 3.1.2. ekintza. Prozedurak ezartzea zuzendaritza taldeek, ikuskaritza zerbitzuak eta eskolako laguntza zerbitzuek hezkidetzan oinarrituriko ikastetxe proiektuak prestatzen parte har dezaten.
- 3.1.3. ekintza. Eskola Antolamendu eta Berriztapenerako Zerbitzuan hezkidetzaillearen figura sortzea.
- 3.1.4. ekintza. Hezkuntzaren etapa guztietako lanbide prestakuntza eta birziklapen planei hezkidetzaren ikuspuntua eta generoko ikuspegia eranstea.

3.1.5. ekintza. Ikastetxeetan funtsak sortzea hezkidetzako materialak eta irakasgai desberdinetan hezkidetzaren ikuspegia txertatzen laguntzeko materialak biltzeko.

3.1.6. ekintza. Ikastetxeetan hizkeraren eta irudien erabilera ez-sexista bultzatzea.

3.1.7. ekintza. Lan talde bat sortzea prestakuntza zikloetako ordezkariekin, enpresaburuekin eta hezkuntza orientazioko langileekin, esparru soziolaboralak behar dituen lanbide ezaugarriak eta gaitasunak aztertu eta identifikatzeko, hori izan dadin oinarria lanbide ezaugarriak diseinatu eta curriculumen edukiak eraikitzeko, neska-mutikoei horiek eskuratzeko dituzten oztopoei antzeman eta haiek desagerrarazteko.

3.2. helburua. Eskola komunitatea sentsibilizatzea emakumeek eta gizonen aukera berdintasuna izan dezaten lan egin beharraz.

3.2.1. ekintza. Emakumeen eta gizonen aukera berdintasunaren inguruko sentsibilizazio ekintzak egitea irakasleentzat, irakaskuntzakoak ez diren langileentzat, ikasleentzat eta familientzat.

3.2.2. ekintza. Orientazio kanpainak egitea neska gehiagok ekin diezaieten ikasketa tekniko eta zientifikoei.

3.3. helburua. Hezkuntza materialak hezkidetzan oinarritutako ikuspuntura egokitzea.

3.3.1. ekintza. Hezkuntza maila guztietan erabiltzen diren eskola materialen berrikuspena eta azterketa sustatzea hezkidetzaren ikuspuntutik.

3.3.2. ekintza. Curriculum diseinuak prestatzean generoko ikuspuntua erants dadin sustatzea.

3.3.3. ekintza. Hezkuntza materialetan hezkidetzaren ikuspegia txertatzeko irizpideak sortu eta zabaltzea, irakasleentzat, argitaletxeentzat, gurasoentzat, egileentzat.

3.4. helburua. Generoko ikuspegia eta hezkidetzaren ikuspuntua sartzea hezkuntza edo/eta lanbide orientazioko prozesuetan.

3.4.1. ekintza. Hezkidetzan eta aukera berdintasunean trebatzea orientazioarekin zerikusia duten pertsona guztiak, ikasleen artean ikasketa eta lanbide aukerak anitzagoak izan daitezen sustatzeko, ikasleen gaitasunen, interesen, motibazioen eta asmoen arabera, hezkidetzan oinarritutako ikuspegitik betiere.

3.4.2. ekintza. Ikastetxeetan jokabide eta orientazio egokiak zabaltzea orientazio proiektuak diseinatu eta garatzearen, hezkidetzan oinarrituriko ikuspegitik.

3.4.3. ekintza. Orientazio programen emaitzak generoko ikuspuntutik ebaluatzeko aukera emanen duten tresnak diseinatu eta erraztea.

3.4.4. ekintza. Neska-mutikoen ikasketa eta lanbide aukeretarako erabakigarriak diren faktoreak aztertzea.

3.5. helburua. Pertsona helduen hezkuntza emakumeen eta gizonen aukera berdintasunaren printzipioaren araberakoa izan dadin sustatzea.

3.5.1. ekintza. Pertsona helduen prestakuntzarako ikastaroak eta ekimenak diseinatzean eta horien ebaluazioan hezkidetzatik abiatu beharra dagoela kontuan hartzea.

3.5.2. ekintza. Gizarte bazterkeria jasateko arrisku handiagoa duten taldeetako emakumei (gutxiengo etnikoak, etorkinak, emakume ezgaituak...) zuzendutako prestakuntza programak diseinatu eta betetzea.

3.5.3. ekintza. Pertsona helduen prestakuntza planifikatzea, irispidea eta ordutegiak familiako arduetara egokitu behar direla kontuan hartuta.

3.5.4. ekintza. Bideak ezartzea gaur egun hezkuntza sistemak eskaintzen duen prestakuntza egiteko aukera errazteko emakumei, eta teknologia berrien bitartez sustatzea.

3.5.5. ekintza. Pertsona helduen hezkuntzan etxeko lanetan gizonen ardurakidetasuna indartzeko jarduerak sartzea.

3.6. helburua. Berdintasunaren printzipioa txertatzea unibertsitatearen esparruan.

3.6.1. ekintza. Ikasketa planak berrikustea, generoko azterketa erantsiz ikasketa gai guztiei, eta ahalegin berezia eginez irakasleen prestakuntzarekin zerikusia dutenetan eta gradu ondoko ikastaroetan.

3.6.2. ekintza. Zientzien eta diziplina zientifikoaren eraikuntzan ikuspegi berri bat gehituko duen tresna gisa, generoko azterketa barne hartuko duten azterlan eta ikerketak sustatzea.

3.6.3. ekintza. Emakumeen azterlanen datu base bat garatzea, kontsulta eta ezagutza errazteko.

3.6.4. ekintza. Jakintzaren arloetan emakumeek egindako ekarpenak jasoko dituzten ikerlanak sustatzea.

4. ARLOA

OSASUNA ETA GIZARTE ONGIZATEA

SARRERA

Osasunaren Mundu Erakundeak honelaxe definitzen du osasunaren kontzeptua: "*ongizate fisiko, adimenekoa eta soziala, bizitzaren esparru guztiak hartzen dituena eta bizi eta lan egiten den gizarte motarekin lotura duena [...]*". Haien egoera sozial, ezaugarri eta berariazko izaera desberdinak direla-eta, emakumeen osasuna eta gizonena bereizirik tratatzea emakumeen eta gizonen aukera berdintasuna eraikitzeke zutabe oinarritzkoa da.

Azken urteotan emakumeen eta gizonen berdintasuna lortzeko egin diren urratsek emakumeen egoera hobetzea ekarri dute esparru guztietan, eta horrekin batera haien osasunak eta ongizateak ere hobera egin dute; oraindik ere beharrezkoa da, halere, aurrera egiten segitzea emakumeen bizi kalitate hobea lortzeko.

Emakumeen osasunaren tratamenduak gizonena ez bestelakoa izan behar du, haien baldintzak, eritasunak, azturak, ezaugarriak etab. desberdinak direlako.

Organismo arduradunak ekintzak garatzean:

- Lehendakaritza, Justizia eta Barne Departamentua.
- Osasun Departamentua.
- Hezkuntza Departamentua.
- Gizarte Ongizate, Kirol eta Gazteria Departamentua.
- Ekonomia eta Ogasun Departamentua.
- Toki Administrazio Departamentua.
- Nafarroako Udal eta Kontzejuen Federazioa.
- Nafarroako Emakumearen Institutua.

HELBURUA

4.1. helburua. Nafarroako emakumeen osasun eta ongizate maila aztertu eta ikusgai jartzea, haien oinarrian dauden faktore guztiak kontuan harturik: sozialak, ekonomikoak, lan arlokoak, politikoak eta kulturalak.

4.2. helburua. Gizarte eta osasun zerbitzuak eta programak emakumeen eskakizun eta behar berariazkoetara moldatzea.

4.3. helburua. Emakumeen osasun integrala eta ongizatea sustatzea bizi ziklo osoan zehar.

4.4. helburua. Emakumeen lan osasunari heltzeko modua hobetzea, bai lan merkatuan sartuta daudenena bai etxean lan egiten dutenena.

PROPOSATUTAKO EKINTZAK

4.1. helburua. Nafarroako emakumeen osasun eta ongizate maila aztertu eta ikusgai jartzea, haien oinarrian dauden faktore guztiak kontuan harturik: sozialak, ekonomikoak, lan arlokoak, politikoak eta kulturalak.

4.1.1. ekintza. Nafarroako populazioa osasunaren eta ongizatearen esparruarekin zerikusia duten estatistika, datu base, informazio bilketa guztietan eta abarretan sexuaren aldagaia modu sistematikoan txertatzea.

4.1.2. ekintza. Nafarroako administrazio publikoek osasunarekin eta gizarte ongizatearekin lotuta finantzatu edo/eta bultzatzen dituzten azterlan, azterketa eta ikerketa guztietan generoko ikuspegia txertatzea, datu bereziak lortzeaz haratago.

4.1.3. ekintza. Emakumeen eta gizonen bizimoduei buruzko ikerketa garatzea, bizimodua osasunerako eta patologia fisiko eta psikikoetarako erabakigarria den aldetik, bai eta bizi etapa desberdinei buruzkoa ere, sexu bakoitzari tratamendu mediko desberdina emateko arrazoia izan daitezkeelako.

4.1.4. ekintza. Pobrezia egoeretan eta gizarte bazterkeriako prozesuetan eta egoeretan sexuarekin lotuta eragina duten alderdi desberdinak identifikatu eta aztertzea.

4.1.5. ekintza. Nerabeen haurdunaldi kopuruak aztertu, haien osasunean horrek dituen ondorioak eta eragina kontuan harturik.

4.1.6. ekintza. Nafarroako Foru Komunitatean prostituzioan aritzen diren emakumeen gizarte eta lan baldintzak eta haientzako laguntza programak aztertzea.

4.2. helburua. Gizarte eta osasun zerbitzuak eta programak emakumeen eskakizun eta behar berariazkoetara moldatzea.

4.2.1. ekintza. Osasunaren eta gizarte ongizatearen prebentzio eta sustapen programak diseinatu, bete eta ebaluatzean, bai eta praktika profesionala gauzatzean ere, generoko ikuspegia txertatzea.

4.2.2. ekintza. Osasunaren esparruko eta esparru sozialeko profesionalen lan talde bat sor dadin bultzatzea, osasunaren eta gizarte ongizatearen esparruan generoko ikuspegia txertatzearen, jokabide onak eta esperientziak identifikatzen eta eredu gisa balio duten metodologiak bilatzen lan egin dezan.

4.2.3. ekintza. Banakako osasunari eta taldekoari begira, aholku hezitzailea eta heziketa sustatzea, bizitzaren etapa desberdinekin eta generoko ikuspegiarekin lotuta.

4.2.4. ekintza. Emakume guztiek, bereziki herrietakoek, gizarte eta osasun zerbitzuak, laguntza baliabideak, kultur bitartekaritzako zerbitzuak etab. hurbilagoak eta hobeak izan ditzatela bultzatzea.

4.2.5. ekintza. Informazio, heziketa eta laguntza afektibo-sexualeko programak prestatzea, generoko ikuspegi batetik eta populazioaren adin eta talde desberdinei zuzenduak.

4.2.6. ekintza. Generoko ikuspegia eranstea tabakoaren, alkoholaren eta beste droga batzuen kontsumoari aurrea hartzeko eta gutxitzeko programei.

4.2.7. ekintza. Ekintza positiboak ezartzea, generoko indarkeria jasaten duten eta gizarte bazterkeriaren egoeran edo arriskuan dauden guraso bakarreko familiek babes soziala emateko sistemak eskuratzeko.

4.3 helburua. Emakumeen osasun integrala eta ongizatea sustatzea bizi ziklo osoan zehar.

4.3.1. ekintza. Sentsibilizazio kanpainak egitea emakumeen artean, norbere buruaren zainketak, prebentzioak eta eritasunen antzemate goiztiarrak duten garrantziaz.

4.3.2. ekintza. Lan sareak eta lankidetzak ezartzea gizarte eta osasun administrazioen artean, emakumeen osasuna sustatzeko eta zaintzaileei zerbitzuen erabileran eta tramite administratiboan kudeaketan laguntzeko xedez.

4.3.3. ekintza. Eskolako osasunerako heziketa, osasuna sustatzeko eskolak eta unibertsitate osasuntsuen proiektuak bultzatu eta haiei laguntza ematea, betiere generoko ikuspegiarekin lan egiten badute.

4.3.4. ekintza. Nerabeen artean nahi gabeko haurdunaldien prebentzio kanpainak gauzatzea.

4.3.5. ekintza. Aiten presentzia eta parte-hartze aktiboa sustatzea erditzea prestatzeko ikastaro eta programetan, bai eta umeei ondoren eman beharreko zainketei buruzkoetan ere, aitatasun aktiboagoan eta ardurakidetasunean inplikatzeko.

4.3.6. ekintza. Gazte, familia eta irakasleentzako ikastaro eta mintegiak egin daitezela bultzatzea, elikaduraren arazoak garaiz atzemateko jarraibideei eta arazo horien arriskuei eta ondorioei buruzko informazioa emateko.

4.3.7. ekintza. Menopausiari fisikoki eta emozionalki hobeki aurre egiteko eta menopausia osasun ikuspegi integral batetik tratatzen dela bermatzeko kanpainak eta programak sustatzea.

4.3.8. ekintza. Lan ildo bereziak zehaztea, arrazoi sozial edo kulturalak direla-eta osasun eta gizarte zerbitzuez baliatzeko arazo gehiago izan ditzaketen emakume taldeekin (presoak, ijitoak, etorkinak, prostitutak...).

4.3.9. ekintza. Familian zaintzaile diren pertsonen beharrak identifikatzea, eta horietatik abiatu honakoetara bideraturiko programak eta zerbitzuak diseinatuzko: aholkularitza, errehabilitazioa eta fisioterapia, zaintzaileari laguntzea, atsedena asteburuetan eta oporretan etab., eta gizon nahiz emakumeen nahitaezko ardurakidetzatza

4.3.10. ekintza. Antzeko arazoak dituzten emakumeak elkartu eta elkarri laguntzea sustatu eta indartzeko ekintzak zehaztea.

4.4. helburua. Emakumeen lan osasunari heltzeko modua hobetzea, bai lan merkatuan sartuta daudenena bai etxean lan egiten dutenena.

4.4.1. ekintza. Produktu kimikoen bidezko intoxikazioak, estresak, jazarpen sexual eta psikologikoak, maiz egindako esfortzuak eta antzeko faktoreek emakumeen ongizatean eta osasunean izan dezaketen eraginaren azterketa sustatzea.

4.4.2. ekintza. Haurdun dauden emakumeen lanpostuko osasun egoerari buruz legeria indardunean aurreikusirik dauden neurrien jarraipena egitea ikuskaritzaren bitartez.

4.4.3. ekintza. Lan arriskuen prebentzioko zerbitzuetan aritzen direnei eskatzea, bete beharrekoen artean, lanpostu bakoitzak emakumeentzat eta gizonentzat izan ditzakeen gorabehera desberdinak kontuan hartzeko prestakuntza eskain dezatela.

4.4.4. ekintza. Etxeko lanak egiteak eta zaharrak, gaixoak eta ezgaituak zaintzeak dakarten nekeak eragin ditzakeen arriskuak aztertzea, eta horien inguruko zabalkunde eta sentsibilizazio kanpainak egitea.

5. ARLOA

KULTURA, JARDUERA FISIKOA ETA KIROLA, AISIA ETA DENBORA LIBREA

SARRERA

Emakumeek eta gizonen denboraren erabilera modu desberdinean banatzea rolen arabera ezarritako desberdintasunen ondorio esanguratsua da.

Rolak sexuaren arabera bereiztearen ondorioz, halaber, desberdinak dira gizonen eta emakumeen denbora librean egiten dituzten jarduerak.

Nafarroako emakumeak kulturari, kirolari, aisian eta denbora librean ez dira gizonen modu berean aritzen, eta horrek esan nahi du oraindik erabat lortu gabe dagoela emakumeen eta gizonen aukera berdintasuna, bide luzea egina badugu ere.

Organismo arduradunak ekintzak garatzean:

- Lehendakaritza, Justizia eta Barne Departamentua.
- Vianako Printzea Erakundea-Kultura eta Turismo Departamentua.
- Gizarte Ongizate, Kirol eta Gazteria Departamentua.
- Ekonomia eta Ogasun Departamentua.
- Toki Administrazio Departamentua.
- Nafarroako Udal eta Kontzejuen Federazioa.
- Nafarroako Kirol eta Gazteriaren Institutua.

- Hezkuntza Departamentua.
- Nafarroako Emakumearen Institutua.

HELBURUAK

5.1. helburua. Administrazio publikoa egokitzea, esparru hauetan generoko ikuspegia txertatzeko: kultura, arteak, jarduera fisikoa eta kirola, aisia eta denbora librea.

5.2. helburua. Kulturaren, jarduera fisikoaren eta kirolaren, aisiaren eta denbora librearen esparruarekin lotura duten gizarte eta erakunde eragileek eta entitateek gauzatutako programetan eta proiektuetan generoko ikuspegia sartuta dagoela bermatzea.

5.3. helburua. Emakumeak protagonista dituzten kultur, arte eta kirol ekimenen ekoizpena eta antolaketa bultzatu eta zabaltzea.

PROPOSATUTAKO EKINTZAK

5.1. helburua. Administrazio publikoa egokitzea, esparru hauetan generoko ikuspegia txertatzeko: kultura, arteak, jarduera fisikoa eta kirola, aisia eta denbora librea.

5.1.1. ekintza. Modu sistematikoan txertatzea sexuaren aldagaia Vianako Printzea Erakundea-Kultura eta Turismo Departamentuak, Nafarroako Kirol eta Gazteriaren Institutuak eta kultura, jarduera fisiko, kirol, aisia eta denbora libreko jarduerak antolatu eta sustatzeaz arduratzen diren beste organismo eta erakundeek egin eta sustatutako aisia eta denbora libreko programen estatistiketan, horien segimendurako datu baseetan, azterlanetan eta txostenetan, datu horiek aukera eman dezaten emakumeen eta gizonen arteko desberdintasunak diagnostikatu eta nabarmentzeko.

5.1.2. ekintza. Azterlanak egitea, Nafarroako administrazio publikoek kulturaren, jarduera fisikoaren, kirolaren, aisiaren eta denbora librearen esparruan sustatu, kudeatu edo diruz laguntzen dituen programa eta jardueretan emakumeen eta gizonen parte-hartzea desberdina den jakiteko.

5.1.3. ekintza. Udal eta eskualdeetako kultur eta/edo kirol zerbitzuen programazioan emakumeentzako jarduerak sartzea, haien beharrak eta interesak kontuan harturik. Programaziorako irizpideetan bereziki mendekotasuna duten pertsonen zainketarekin, ordutegiekin eta irisgarritasunarekin zerikusia duten alderdiei egingen zaie kasu.

5.2. helburua. Kulturaren, jarduera fisikoaren eta kirolaren, aisiaren eta denbora librearen esparruarekin lotura duten gizarte eta erakunde eragileek eta entitateek gauzatutako programetan eta proiektuetan generoko ikuspegia sartuta dagoela bermatzea.

5.2.1. ekintza. Kultur jarduera eta programak, jarduera fisikoa eta kirola, aisia eta denbora libre diseinatu, planifikatu, programatu, abiarazi eta ebaluatzeko ardura duten zuzendaritzako langile eta teknikari eskudunak generoko ikuspegian trebatzea.

5.2.2. ekintza. Generoko ikuspegia balorazio irizpide gisa erabiltzea kontratazio eta dirulaguntza publikoetarako esparru hauetan: kultura, artea, kirol jarduera, kirola, aisia eta denbora libre.

5.2.3. ekintza. Administrazio publikoak kultur, arte eta kirol jardueren zabalkunderako erabiltzen dituen bitartekoei eta bideei emakumeen eta gizonen aukera berdintasuna eta generoko ikuspegia eranstea.

5.2.4. ekintza. Emakumeen eta gizonen partaidetza orekatzea zuzendaritza eta kudeaketa organo guztietan eta Nafarroako administrazio publikoek sustatu edo diruz lagundutako kultur, kirol eta arte ekintzetan eratzen diren epaimahaietan.

5.2.5. ekintza. Kanpalekuetan, hiriko udalekuetan, tailerretan eta mota orotako aisia jardueretan parte hartze-ko onartu eta dirulaguntza emateko prozeduretan ekintza positiboak betetzea baliabide urriak dituzten guraso bakarreko familiei parte hartzen laguntzeko.

5.3. helburua. Emakumeak protagonista dituzten kultur, arte eta kirol ekimenen ekoizpena eta antolaketa bultzatu eta zabaltzea.

5.3.1. ekintza. Nafarroako emakumeek kultura, arte eta kirolaren esparruari egindako ekarpen historikoa berreskuratu eta transmititzea.

5.3.2. ekintza. Emakumeek kultura, arte eta kirol arloetan bultzatu edo gauzatzen dituzten lan eta ekimenei laguntza ematea.

5.3.3. ekintza. Nafarroako emakumeek kulturaren, artearen eta kirolean izaten dituzten lorpenak aintzat hartzea.

5.3.4. ekintza. Kultur eta kirol jarduerak egiteko dirulaguntza publikoak jasotzen dituzten entitateei eskatzea jardueren oroit-idazkietan datuak sexuaren arabera bereizirik jaso ditzatela, jarduera horietan emakumeen partaidetza eta ekarpena zein diren jakin ahal izateko.

6. ARLOA

HERRIETAKO EMAKUMEAK

SARRERA

Herrietako emakumeen egoera emakumeen eta gizonen aukera berdintasuna lortzeko funtsezko faktoreetako bat dela jabetu behar dugu. Arlo honetan azken urte hauetan izandako bilakaera dela eta, emakume horien egoerak nabarmen egin du hobera, baina gaur egun ere, herrietako emakume talde zehatz batean batik bat (45 urtez goitikoak, ezkonduak, seme-alabak dituztenak eta ikasketa oso oinarrikoak, etxeko lanetan aritzen direnak eta, nekazaritza eremuetan, horretan ere lan egiten dutenak senarrari laguntzeko, ez direlako lurren jabe ez soldatapeko), berdintasuna eta eskubideen ezagutza lortzeko aurrerapauso horiek ez dira gertatu edo oso mantso gertatzen ari dira.

Nafarroan, herrietako emakumeek desabantailak dituzte hirietan bizi diren emakumeen aldean, batez ere hezkuntza jasotzeko, gazteek mugitzera behartuta daudelakoz ikasi nahi badute, osasun zerbitzuen arloan, kulturen, soldatapeko lana lortzeko, eta okerrago daude gizonen aldean ere, emakume horien lana ez delako ezagutzen, eta eguneroko bizitzaren hainbat esparrutan eta erabakiak hartzeko prozesuetan duten partaidetzari dagokionez.

Organismo arduradunak ekintzak garatzean:

- Lehendakaritza, Justizia eta Barne Departamentua.
- Nekazaritza, Abeltzaintza eta Elikadura Departamentua.
- Vianako Printzea Erakundea-Kultura eta Turismo Departamentua.
- Gizarte Ongizate, Kirol eta Gazteria Departamentua.
- Lurraldearen Antolamendu eta Etxebizitza Departamentua.
- Hezkuntza Departamentua.
- Osasun Departamentua.
- Herri Lan, Garraio eta Komunikazio Departamentua.
- Industria eta Teknologia, Merkataritza eta Lan Departamentua.
- Ekonomia eta Ogasun Departamentua.
- Toki Administrazio Departamentua.

- Nafarroako Udal eta Kontzejuen Federazioa.
- Nafarroako Emakumearen Institutua.

HELBURUAK

6.1. helburua. Nafarroako herrietako emakumeen egoerari buruzko informazioa zabaldu eta Nafarroako gizartea egoera horretaz sentsibilizatzea.

6.2. helburua. Emakumeen presentzia eta parte-hartzea sustatzea Nafarroako Foru Komunitateko herrietako erakunde politiko, sindikal, profesional eta sozialetan.

6.3. helburua. Emakumeen laneratzea bultzatzea eta herrietako garapen ekonomikoari egiten dizkieten ekarpenak aitortzea.

6.4 helburua. Herrietako zerbitzuak hobetzea.

PROPOSATUTAKO EKINTZAK

6.1. helburua. Nafarroako herrietako emakumeen egoerari buruzko informazioa zabaldu eta Nafarroako gizartea egoera horretaz sentsibilizatzea.

6.1.1. ekintza. Herrietako emakumeen eta gizonen egoera desberdinak kontuan hartzen dituen diagnostia egitea, Europar Batasunaren laguntzarekin edo Nafarroako Gobernuak berak bakarrik finantzaturiko landa garapeneko programak planifikatu aurretik ebaluazio gisa erabiltzearen.

6.1.2. ekintza. Nafarroako Foru Komunitateko eskualdeetan eginiko ikerlan eta diagnosien emaitza nagusien berri eman eta zabalkundea egitea.

6.1.3. ekintza. Nekazaritza-eroldaren formularioa eta populazio-datuak berrikustea, nekazaritza-jardueren emakumeek duten parte-hartzeari buruzko estatistika fidagarriak lortzearen, haien lana sozialki eta ekonomikoki aitortzeko.

6.2. helburua. Emakumeen presentzia eta parte-hartzea sustatzea Nafarroako Foru Komunitateko herrietako erakunde politiko, sindikal, profesional eta sozialetan.

6.2.1. ekintza. Emakumeek herrietako erakunde politikoetan, sindikaletan, profesialetan eta sozialetan parte har dezatela bultzatzeko ekintza positiboko neurriak premiazoak direla zabaltzeko jarduerak egitea.

6.2.2. ekintza. Herrietako erakunde politiko, sindikal, profesional edo sozialetan aukera berdintasunaren alde egiteko jarduerak diseinatu eta abiarazten eta/edo emakumearen arlo berariazkoak sortzen laguntzea eta horiei buruzko aholkuak ematea.

6.2.3. ekintza. Aholkularitza eta laguntza tekniko ematea ekintza positiboko planak diseinatu eta abiarazi nahi dituzten herrietako erakunde politiko, sindikal, profesional eta sozialei.

6.2.4. ekintza. Herrietako erakunde politiko, sindikal, profesional eta sozialei dirulaguntzak emateko edo haiekin hitzarmenak ezartzeko balorazio irizpideen artean honakoa sartzea: emakumearen arloa edo ekintza positiboko planak egotea, edo erabaki organoetan emakumeak izatea.

6.3. helburua. Emakumeen laneratzea bultzatzea eta herrietako garapen ekonomikoari egiten dizkieten ekarpenak aitortzea.

6.3.1. ekintza. Balorazio handiagoa ematea emakumeek aurkeztutako proiektuei edo negozio planei edo emakumeentzako lanpostuak sortzea aurreikusten dutenei Landa Garapeneko 2007-2013 planean edo Gobernuaren beste edozein programatan aurreikusitako neurrietan.

6.3.2. ekintza. Landa Garapeneko 2007-2013 planean edo Gobernuaren beste edozein programatan aurreikusitako neurrietan, emakumeentzako lanpostu finkoak sortzen dituen inbertsio plana aurkezten duten lehen sektoreko enpresei balorazio handiagoa ematea.

6.3.3. ekintza. Emakumeak bitartekoez balia daitezen eta Nafarroako Gobernuaren programetan ezarritako laguntzak eskuratzen laguntzeko ekintza positiboak sartzea.

6.3.4. ekintza. Herrietako emakumeen egoera profesional desberdinak erregularizatzeko eta ikusgai jartzeko bideak sortzea.

6.3.5. ekintza. Herrietan nekazaritzan eta abeltzaintzan aritzen diren emakumeen erregistroa sortzea.

6.3.6. ekintza. Herrietako emakumeek informazioaren teknologia berrien arloan duten prestakuntza hobetzea.

6.3.7. ekintza. Herrietako kooperatibetako bazkide emakumezkoak trebatzea emakumeek zuzendaritza organoetan parte har dezatela sustatzeko.

6.4. helburua. Herrietako zerbitzuak hobetzea.

6.4.1. ekintza. Herrietako biztanleei laguntza emateko zerbitzuen beharra eta eskaera aztertzea.

6.4.2. ekintza. Herrietan ekipamendu sozialak sustatzea, emakumeek prestakuntza jaso, lana izan, eta aisiaz, kulturaz eta kirolaz gozatzeko aukera hobea izan dezaten eta elkarleen lana errazteko.

6.4.3. ekintza. Informatikaz eta teknologia berrien beste arlo berritzaile batzuez baliatzen lagunduko duten programak egitea, herrietako emakumeek isolamendua gainditzeko lagungarri izan daitezten.

7. ARLOA

FAMILIA, BIZITZA PERTSONALA ETA LANA BATERATZEA

SARRERA

Familia, bizitza pertsonala, lana eta ardurakidetzat bateratzea emakumeen eta gizonen aukera berdintasuna eraikitzeko funtsezko ardatza dela jabetu behar dugu. Horri heltzeko, emakumeen eta gizonen beharra dela kontuan hartu behar da eta, gauzatuko bada, gizarte osoaren konpromisoa eta inplikazioa behar direla.

Emakumeek lan ordaindua izan eta esparru publikoan parte hartzeko prozesuarekin batera ez da gertatu gizonen esparru pribatuan parte hartzeko prozesurik. Ez dira sortu, bostetik, behar diren zainketa zerbitzuak.

Horren ondorioz, emakumeek oraindik etxeko lanen ardua osoa beren gain uzten duen rola betetzen segitzen dute. Emakumeen eta gizonen ohituren eta arduren aldatetek epe ertain eta luzeko prozesuen emaitza izan behar dute. Zainketaren etika berria eratu behar da. Etika berri horretan balioztat hartuko da emakumeek eta gizonen batera hartzea beren gain esparru pribatuko ardurak. Horrela loortuko da, gainera, lanak bazterrean utz ditzan emakume eta gizonen familia bizitza eta bizitza pertsonala oztopatzea. Horrez gainera, nahitaezkoa da zainketa zerbitzu hurbilak sortzea, familia, lana eta bizitza pertsonala egiaz bateratzea bermatuko dutenak.

Organismo arduradunak ekintzak garatzean:

- Lehendakaritza, Justizia eta Barne Departamentua.
- Industria eta Teknologia, Merkataritza eta Lan Departamentua.
- Gizarte Ongizate, Kirol eta Gazteria Departamentua.
- Hezkuntza Departamentua.
- Ekonomia eta Ogasun Departamentua.

- Toki Administrazioiko Departamentua.
- Nafarroako Udal eta Kontzejuen Federazioa.
- Nafarroako Emakumearen Institutua.

OBJETIVOS

7.1. helburua. Sentsibilizazio lana egitea Nafarroako populazio osoa jabetu dadin emakumeek eta gizonen ardura bera dutela etxeko lanak betetzen eta pertsona ezgaituen zainketan.

7.2. helburua. Enpleguaren egiturak eta laneko nahiz parte-hartze soziopolitikoko denborak eta antolamenduak pertsonen beharretara egokitzea.

7.3. helburua. Zerbitzu soziokomunitario anitz eta malguez osatutako sarea bermatzea.

7.4. helburua. Bizitza pribatua eta familia eginkizunak zaindu eta kudeatzeko ardurak emakumeen eta gizonen artean modu desorekatuan banatzeak dakarren errealitatea, eta osasunean, lana lortzeko edo lanean aurrera egiteko aukeretan dituen ondorio ekonomikoak ikertu eta haien zabalkundea egitea.

PROPOSATUTAKO EKINTZAK

7.1. helburua. Sentsibilizazio lana egitea Nafarroako populazio osoa jabetu dadin emakumeek eta gizonen ardura bera dutela etxeko lanak betetzen eta pertsona ezgaituen zainketan.

7.1.1. ekintza. Nafarroako biztanle guztientzako kanpainak eta beste jarduera batzuk egitea, etxeko lanen ardura eta pertsona ezgaituen zainketa gizonen eta emakumeen beren gain hartu behar diren zabalkundea egiteko.

7.1.2. ekintza. Familia emakumeen eta gizonen erantzukizun sailhestezina dela zabaltzea eta, beraz, laneko zereginak eta denborak antolatzean hori kontuan hartu eta baloratzea.

7.1.3. ekintza. Hezkuntza arautuko heziketa-curriculum guztietan emakumeen eta gizonen aukera berdintasunari eta sexuen arteko ardurakidetasunari buruzko prestakuntza sar dadin sustatzea.

7.2. helburua. Enpleguaren egiturak eta laneko nahiz parte-hartze soziopolitikoko denborak eta antolamenduak pertsonen beharretara egokitzea.

7.2.1 ekintza. Lanaldia emakumeek eta gizonen familiaren eta bizitza pertsonalaren arloan dituzten behar eta arduretara egokitze neurriak zehaztea.

7.2.2. ekintza. Lana eta familia bateratzeko lege xedapenetan aurreikusitako eskubideak eta neurriak eta administrazio publikoek onetsitako beste neurri batzuk erabiltzeko modu desberdinak aztertu eta baloratzea.

7.2.3. ekintza. Pizgarriak jartzea gizonen mendekotasuna duten pertsonak zaintzeko baimenak eta lizentziak erabil ditzaten.

7.2.4. ekintza. Foru Komunitatean eta bereziki enpresaburuen eta sindikatuen artean lanaren esparruan ardurakidetasunaren eta bateratzearen inguruan gauzatutako esperientzien eta jokabide egokien zabalkundea egitea.

7.2.5. ekintza. Familia zaindu beharraren ondorioz lan merkatua aldi baterako utzi duten pertsonentzako prestakuntza, mantentze eta birziklaje programak gauza daitezela bultzatzea.

7.2.6. ekintza. Lan eta eskola denborak moldatu eta bateragarri bilakatzea.

7.3. helburua. Zerbitzu soziokomunitario anitz eta malguez osatutako sarea bermatzea.

7.3.1. ekintza. Malgutasun irizpideak eranstea gai hauetan: eremuen banaketa, ordutegiak, oporrak, errenta, eta 0tik 3 urtera bitarteko haurrentzako hezkuntza eskaintzak dagoen eskaerara egokitzen joatea.

7.3.2. ekintza. Etxeko laguntza zerbitzuen eskaintza, zahar-etxe publikoak eta eguneko zentroak eta hurbileko beste zerbitzu batzuk dagoen eskaerara egokitzea, batez ere herrietako premiak kontuan harturik.

7.3.3. ekintza. Mendekotasuna dutenak zaintzen laguntzeko zerbitzuak eta hurbileko beste zerbitzu batzuk ematen dituzten enpresak sor daitezela sustatzea.

7.3.4. ekintza. Hurbileko zerbitzuez baliatzeko ekintza positiboko tresnak definitu eta ezartzea pertsonen zainketaren banakako ardura duten pertsonentzat.

7.3.5. ekintza. Eskolako ordutegitik kanpo eta oporretan haurrentzako zerbitzuak eta jarduerak --kulturalak, hezkuntzakoak, kirolekoak eta aisia eta denbora librekoak-- abian jar daitezela bultzatu eta sustatzea, eta dau den baliabide guztien zabalkunde koordinatua egitea.

7.3.6. ekintza. Udalek, garrantzia duten gizarte eragileekin adosturik, bateratzearen aldeko neurriak har ditzaten lagundu eta sustatzea.

7.4. helburua. Bizitza pribatua eta familia eginkizunak zaindu eta kudeatzeko ardurak emakumeen eta gizonen artean modu desorekatuan banatzeak dakarren errealitatea, eta osasunean, lana lortzeko edo lanean aurrera egiteko aukeretan dituen ondorio ekonomikoak ikertu eta haien zabalkundea egitea.

7.4.1.ekintza. Ikerlanak egitea, zereginen eta arduren gaur eguneko banaketa desorekatuak biztanleengan dituen ondorio ekonomikoak ez ezik ondorioen azterketa kualitatiboa ere kontuan hartzen dituztenak.

8. ARLOA

EMAKUMEEN JABEKUNTZA ETA PARTE-HARTZE SOZIAL ETA POLITIKOA

SARRERA

Pekingo 1995eko Adierazpenaren 13. epigrafean jaso zenez, *"Emakumeen jabeakuntza eta haien parte-hartzea, berdintasunez, gizartearen arlo guztietan, erabakiak hartzeko prozesuetan eta boterea eskuratzea barne, funtsezkoak dira berdintasuna lortzeko, [...]"*; beraz, emakumeen parte-hartze politiko eta soziala emakumeen eta gizonen aukera berdintasuna eraikitzeko oinarritzko zutabetzat hartu behar da.

Azken urteotan emakumeen eta gizonen berdintasuna lortzeko eman diren pausoen ondorioz nabarmen handitu da emakumeen parte-hartzea zenbait arlotan, hala nola hezkuntzan eta lan ordainduan, baina ez da era berean gertatu parte-hartzearen igoera hori botere eta erabakiak hartzeko egituretan. Nafarroako emakumeek erakunde politiko eta sindikaletan eta elkarteetan duten parte-hartzea, oro har, txikia da oraindik. Horrek adierazten du emakumeen eta gizonen aukera berdintasuna lortzeko badagoela zer egina, orain arte bide luzea egin bada ere.

Organismo arduradunak ekintzak garatzean:

- Lehendakaritza, Justizia eta Barne Departamentua.
- Industria eta Teknologia, Merkataritza eta Lan Departamentua.
- Nekazaritza, Abeltzaintza eta Elikadura Departamentua.
- Vianako Printzea Erakundea-Kultura eta Turismo Departamentua.
- Hezkuntza Departamentua.

- Ekonomia eta Ogasun Departamentua.
- Toki Administrazioiko Departamentua.
- Nafarroako Udal eta Kontzejuen Federazioa.
- Nafarroako Emakumearen Institutua.

HELBURUAK

8.1. helburua. Emakumeek arlo sozialean, politikoan eta sindikalean parte hartzeak egiazko berdintasuna lortzeko duen garrantziaren zabalkundea egin eta Nafarroako gizartea sentsibilizatzea.

8.2. helburua. Emakumeek Nafarroako Foru Komunitateko erakunde politiko eta sindikaletan duten presentzia eta parte-hartzea sustatzea.

8.3. helburua. Nafarroako Emakumearen Kontseiluaren egitura eta antolaketa berrikustea.

8.4. helburua. Emakumeek Nafarroako elkarteetan duten presentzia eta parte-hartzea sustatzea.

PROPOSATUTAKO EKINTZAK

8.1. helburua. Emakumeek arlo sozialean, politikoan eta sindikalean parte hartzeak egiazko berdintasuna lortzeko duen garrantziaren zabalkundea egin eta Nafarroako gizartea sentsibilizatzea.

8.1.1. ekintza. Aldizka, azterlanak egitea emakumeek elkarteetan, alderdietan eta sindikatuetan duten presentziaz, parte-hartze kuantitatibo eta kualitatiboari buruzko informazioa jasoz, eta azterlan horien zabalkundea egitea.

8.1.2. ekintza. Emakumeen elkarten bilakaerari eta egungo premiei buruzko azterlanak egin eta horien zabalkundea egitea, herrietako nahiz hirietako emakumeek horietan parte har dezaten bultzatuz.

8.1.3. ekintza. Neskatoei eta emakume gazteei erraztasunak ematea sozializazio prozesuetan batzuetan bermaturik ez dauden gaitasun eta jarrerak beregana ditzaten (lidergoa, jabeakuntza pertsonala, nork bere burua baiestea, adierazgarritasuna, talde-lana...).

8.2. helburua. Emakumeek Nafarroako Foru Komunitateko erakunde politiko eta sindikaletan duten presentzia eta parte-hartzea sustatzea.

8.2.1. ekintza. Ekintza positiboko neurrien ezarpena bultzatzea, emakumeen parte-hartze orekatu edo parekoaren alde egiteko, batez ere ardura mailetan.

8.2.2. ekintza. Jarduera politiko eta sindikalaren antolaketak familia bizitzaren beharrak eta ordutegiak kon-tuan har ditzala proposatzea, eta balioa eman diezaiola familiako zainketaren eta arduren kulturari.

8.2.3. ekintza. Trukea sustatzea eta neskatoen eta emakume gazteen artean enpresetan, aldierdietan eta sin-dikatuetan erantzukizuna duten emakumeen ereduak zabaltzea.

8.3. helburua. Nafarroako Emakumearen Kontseiluaren egitura eta antolaketa berrikustea.

8.3.1. ekintza. Nafarroako Emakumearen Kontseiluaren antolaketa eta eginkizunak berrikustea, eta ordezkari-tza, autonomia eta eginkizunak ahal den hobekien betetzen lagunduko duten hobekuntzak eranstea.

8.3.2. ekintza. Nafarroako Emakumearen Kontseiluak Estatuko Kontseiluan duen ordezkari-tza sustatu eta erraztea, autonomia erkidegoetako kontseiluen ordezkari-tza organoa den aldetik.

8.4. helburua. Emakumeek Nafarroako elkarteetan duten presentzia eta parte-hartzea sustatzea.

8.4.1. ekintza. Dirulaguntzak ematerakoan, elkarteetako erabaki organoetan emakumeak egoteagatik pizga-riak ematea.

8.4.2. ekintza. Aukera berdintasuna sustatzeko ekintzei laguntzea, bai elkarten barnean bai hartzaileen arte-an.

8.4.3. ekintza. Emakumeen parte-hartzea indartzeko euren antolaketan aldaketak egin nahi dituzten elkarte-ei laguntza teknikoa eta aholkuak ematea.

8.4.4. ekintza. Elkarteak sortu eta kudeatzeko orientabideak ematen dituzten materialak prestatzea, elkarte-bat sortu nahi duten emakumeentzat.

8.4.5. ekintza. Prestakuntza eta kultur trukaketarako ekintzak diseinatzea, beste kultura batzuetako emaku-meak ezagutu eta integratzeko.

8.4.6. ekintza. Emakumeen elkarten lana eta jarduerak jaso eta aldizka haren zabalkundea egitea.

8.4.7. ekintza. Nafarroako Foru Komunitateko administrazioko departamentuetan, toki entitateetan eta beste erakunde batzuetan elkarteentzat dauden baliabideen eta zerbitzuen zabalkundea egitea.

8.4.8. ekintza. Emakumeen elkarten sareak antolatzen eta kudeatzen laguntzea. Nafarroako eta Nafarroatik kanpoko emakume elkarten arteko topaketak bultzatuz.

9. ARLOA

EMAKUMEEN KONTRAKO INDARKERIA

SARRERA

Emakumeen kontrako indarkeria desagerrarazteari buruzko 1993ko abenduaren 20ko Adierazpenaren 3. artikuluan jasorik dagoenez, *"emakumeek eskubidea dute giza eskubide eta oinarritzko askatasun guztiez berdintasunez baliatzeko, bai esparru politikoan, bai ekonomikoan, sozialean, zibilean eta beste edozeinetan, eta eskubide horiek babestu dakizkien"* (Nazio Batuen AG 48/104 Ebazpena).

Generoko indarkeria pertsonen oinarritzko eskubideen kontrako eraso da eta, hortaz, estatuek esku hartu behar dute herritar guztiak horietaz salbuespenik gabe baliatu ahal izateko baldintzak sustatzeko.

Nazioarteko erkidegoak, Europar Batasunak, Espainiako Estatuak eta Nafarroak arau ugari eta garrantzitsuak sustatu dituzte, eta horrek agerian uzten du botere publikoek konpromisoa hartu dutela gaitz sozial horri, gure erkidegoan ere baden horri, aurre egiteko.

Familiaren esparruan gertatzen den generoko indarkeria, etxeko indarkeria ere deitzen dena, indarkeria mota bereziki gaiztoa da, bertan gehiegikeria fisikoak, psikologikoa, sexuala eta ekonomikoa metatzen baitira maiz. Horrexegatik, arreta integrala behar da indarkeria mota hori behin betikoz desagerrarazteko, hau da, haren kontra borrokatzeko eta prebentziorako. Gertaera estrukturala eta konplexua da, eta jatorrian arrazoi anitz dituena. Ez da arazo pribatu bat, arazo soziala baizik eta, desagerrarazteko, diziplina askotatik heldu behar zaio, eta tratamendua eman, esparru desberdinetatik koordinaturik. Premiazkoa da, bestetik, esku-hartzea protokolo baten arabera izatea.

Organismo arduradunak ekintzak garatzean:

- Lehendakaritza, Justizia eta Barne Departamentua.
- Gizarte Ongizate, Kirol eta Gazteria Departamentua.
- Hezkuntza Departamentua.
- Osasun Departamentua.
- Industria eta Teknologia, Merkataritza eta Lan Departamentua.
- Ekonomia eta Ogasun Departamentua.
- Toki Administrazio Departamentua.

- Nafarroako Udal eta Kontzejuen Federazioa.
- Nafarroako Emakumearen Institutua.
- Gobernu Ordezkaritza.
- Nafarroako Auzitegi Nagusia.
- Fiskaltza.

HELBURUAK

9.1. helburua. Emakumeen kontrako indarkeriaren prebentziorako neurriak ezartzea.

9.2. helburua. Emakumeen kontrako indarkeria egoerak antzematea, eta haietan egiten den laguntza eta esku-hartzea hobetzea.

9.3. helburua. Nafarroan, indarkeriaren biktima izan diren emakumeei lagundu eta harrera egiteko dauden baliabideak eta zerbitzuak egokitzea.

PROPOSATUTAKO EKINTZAK

9.1. helburua. Emakumeen kontrako indarkeriaren prebentziorako neurriak ezartzea.

9.1.1. ekintza. Inplikaturiko erakundeetako funtzionario guztiak, esparru judizialeko segurtasun indarrak, osasun esparruko langileak, gizarte zerbitzuetakoak eta etxebizitza eta enplegu arloetakoak emakumeen kontrako indarkeriaren prebentziorako trebatzea, bai eta generoko indarkeriaren biktima izan diren emakumeekiko tratuan ere.

9.1.2. ekintza. Generoko indarkeriaren kontrako sentsibilizazio ekintzak abiaraztea, herritar guztiei zuzenduak, bereziki emakumeek adin desberdinetan bizi izaten dituzten egoerei arreta emanez betiere.

9.1.3. ekintza. Komunikabideetako profesionalak sentsibilizatu eta haiek trebatzen laguntzea, emakumeen kontrako indarkeria kasuetan tratamendu egokia ematen jakin dezaten, eta emakumeen eta gizonen berdintasun balioak zabal ditzaten.

9.1.4. ekintza. Sentsibilizazio ekintzak gauzatzea, batez ere egoera makurrenean dauden emakumeen artean indarkeria mota ororen prebentziora begira (etorkinak, prostitutak, presoak, ezgaituak, mendekotasuna dutenak).

9.1.5. ekintza. Belaunaldi gazteen hezkuntzaz eta prestakuntzaz arduratzen diren erakundeekin indarkeriaren prebentzioan lan egiteko behar diren bide eta tresnak ezartzea.

9.1.6. ekintza. Sarrera murriztuko aplikazio informatikoak prestatzea, profesionalei modua emateko biktimak zenbait arlotan (enplegua, etxebizitza, prestakuntza) jasaten duen egoera ezagutzeko, horrela doitasun handiagoz esku hartu ahal izateko.

9.1.7. ekintza. Indarkeriaren biktima diren emakumeei laguntzeko Nafarroako Foru Komunitatean dauden zerbitzuak eta baliabideak biltzen dituen informazioa prestatu eta, aldizka, gaurkotu eta horren zabalkunde egitea; informazioa egokitzea egoera bereziki okerrean dauden emakumeei eta informazio horren eskuraketa leihatila bakarraren bidez erraztea.

9.1.8. ekintza. Prostituzioan aritzen diren emakumeei laguntzeko berariazko plan bat egin dadila bultzatzea, neurri integralak eta foru erakundeen arteko koordinaziokoak barne direla, sexu esplotazioaren prebentzioari begira eta prostituzioa utzi nahi duten emakumeei gizarteratzeko alternatibak eskaintzeko.

9.1.9. ekintza. Tokiak eta garaiak, hala nola, herrietako jaiak, gaueko aisialdia, edo diseinua, argia, irisgarritasuna edo babesa dela-eta seguruak ez diren espazio publikoak, eta horiek indarkeria egoeretan izan dezaketen eragina aztertu, prebentzio ekintzak abiarazteko xedez.

9.2. helburua. Emakumeen kontrako indarkeria egoeretan detekzioa, laguntza eta esku-hartzea hobetzea.

9.2.1. ekintza. Behar diren tresnak eta bideak ematea honako legeak bete eta garatzeko: indarkeria sexistaren kontrako neurri integralak hartzeko uztailaren 2ko 22/2002 Foru Legea, hura aldatu zuen martxoaren 7ko 12/2003 Foru Legea, eta Generoko Indarkeriaren kontrako Babes Integraleko Neurriei buruzko abenduaren 28ko 1/2004 Lege Organikoa, kontuan harturik lege horiek sentsibilizazio eta prebentzio neurriak eta laguntza eta bizi proiektuak berregite neurriak daudela lege horietan.

9.2.2. ekintza. Etxeko tratu txarren eta/edo eraso sexualen biktima izan diren emakumeei laguntza integrala emateko Erakunde arteko Akordioaren emaitza den jarduketa protokoloa gaurkotzea, legeen eta teknologien arloetan izaten diren berrikuntzekin bat.

9.2.3. ekintza. Etxeko tratu txarren edo/eta eraso sexualen biktima izan diren emakumeei laguntza integrala emateko erakunde arteko akordioaren Jarraipenerako Batzordearen funtzionamendua arautzea, eta eragin-kortasun eta operatibitate handiagoa ematea.

9.2.4. ekintza. Erasoen salaketei buruzko datuak biltzeko irizpideak bateratzea, datu baseak bateratzeko eta bilketarako base komun bat sortzeko, esku hartzen duten zerbitzu guztiek erabili eta ustia dezaten.

9.2.5. ekintza. Indarkeriaren biktima diren emakumeei laguntza integrala emateko jarduketa protokoloan esku hartzen duten erakundeen jarduketetarako gidaliburu bat egin eta zabaltzea.

9.2.6. ekintza. Indarkeriaren biktima diren pertsonentzako laguntza integrala bermatzeko behar diren tresnak eskaintzea, tratu txarrak gertatu ondorengo banakako jarraipenaren, familiako lagun-egitearen eta laneratzearen eta gizarteratzearen bitartez.

9.2.7. ekintza. Indarkeriaren prebentzio prozesuetan kultura arteko bitartekarien presentzia erraztea, bai eta indarkeriaren biktima izan diren beste kultura batzuetako emakumeei laguntza eta tratamendua eman eta haien bizi proiektua berregiteko prozesuetan ere.

9.2.8. ekintza. Hainbat emakumeri kultura arteko bitartekari adituak bihurtzeko behar den prestakuntza eman dakiela bultzatzea.

9.2.9. ekintza. Buru-osasuneko programak sustatzea indarkeriaren biktima izan diren emakumeei, erasotzaileei eta seme-alabei laguntza emateko.

9.2.10. ekintza. Erasotzaileentzako tratamendu programa ebaluatzea.

9.2.11. ekintza. Generoko indarkeriaren biktima izaera, baliabideak eta zerbitzuak eskuratu ahal izateari dagokionez, frogatu ahalko da, gutxienez ere, epai edo babes-aginduaren bidez..

9.3. helburua. Nafarroan, indarkeriaren biktima izan diren emakumeei lagundu eta harrera egiteko dauden baliabideak eta zerbitzuak egokitzea.

9.3.1. ekintza. Gizarte zerbitzuetako baliabideak planifikatzean indarkeriaren biktima izan diren emakumeei laguntza emateko ekipo integralak sor daitezela aurreikustea.

9.3.2. ekintza. Indarkeriaren biktima izan diren emakumeei laguntza eta harrera emateko ekipo integralak ezarri eta berriz banatzeko premiarik ote dagoen aztertzea (Gizarte zerbitzuen eskualdekatzearen ondorioz).

9.3.3. ekintza. Indarkeriaren biktima izan diren emakumeei laguntza eta harrera emateko baliabideen eskaintza antzemandako beharretara egokitzea.

9.3.4. ekintza. Topagune berriak abian jartzea, hurbilago eta eskurago egon daitezten.

9.3.5. ekintza. Generoko biktimentzako telelaguntzako zerbitzu bat ezartzea Nafarroa osoan.

10. ARLOA

GARAPENERAKO LANKIDETZA

SARRERA

Nazio Batuen Garapenerako programari buruzko 1995eko giza garapeneko txostenean ageri denez, "*Emakumeak aukera ekonomiko eta politiko askotatik bazterturik egotea, berez, aurrerapenaren kontrako salaketa etengabea da [...]*"

Bestetik, Europako Parlamentuaren eta Kontseiluaren 806/2004/EE Erregelamenduak, Garapenerako Lankidetzan emakumeen eta gizonen berdintasuna sustatzeari buruzkoak, aditzera ematen du nahitaezkoa dela lehenetasun horizontal hori betetzea Europako funtsen laguntzarekin 2004-2006 urteetan finantzatuko diren jarduketetan.

Garapenerako lankidetzako politikak, proiektuak eta programak taxutu, garatu eta ebaluatzean sexuan oinarriturik gertatzen diren egoera, baldintza eta behar desberdinak hartu behar dira kontuan, eta aintzat hartu behar da oinarrizko zerbitzuez baliatzean, erabakiak hartzean eta parte hartu eta baliabide ekonomikoak kontrolatzeari dagozkion alderdi askotan desberdintasun handiak daudela.

Organismo arduradunak ekintzak garatzean:

- Lehendakaritza, Justizia eta Barne Departamentua.
- Gizarte Ongizate, Kirol eta Gazteria Departamentua.
- Hezkuntza Departamentua.
- Ekonomia eta Ogasun Departamentua.
- Toki Administrazio Departamentua.
- Nafarroako Udal eta Kontzejuen Federazioa.
- Nafarroako Emakumearen Institutua.

HELBURUAK

10.1. helburua. Administrazio publikoa egokitzea garapenerako lankidetzaren arloari generoko ikuspegia eransteko.

10.2. helburua. Garapenerako lankidetzaren laguntza publikoetan baloraziorako baldintzen artean generoko ikuspegia ere agertzen dela bermatzea.

10.3. helburua. GKGE-ek eta garapenerako lankidetzan aritzen diren beste erakunde batzuek beren proiektu eta programetan generoko ikuspegia aintzat har dezaten sustatzea.

10.4. helburua. Generoko ikuspegia garapenerako hezkuntza eta sentsibilizazio proiektuetan eta programe-tan txertatzen dela bermatzea.

PROPOSATUTAKO EKINTZAK

10.1. helburua. Administrazio publikoa egokitzea garapenerako lankidetzaren arloari generoko ikuspegia eransteke.

10.1.1. ekintza. Nafarroako administrazio publikoetan garapenerako lankidetzan inplikaturik dauden teknika-riak eta kargu politikoak trebatzea aukera berdintasunaren eta generoko politiken arloetan.

10.1.2. ekintza. Sexuaren aldagaia modu sistematikoan sartzeara estatistiketan, programen jarraipenerako datu baseetan eta arlo horretan egiten diren datu bilketetan.

10.1.3. ekintza. Nafarroako Foru Komunitateko garapenerako lankidetzaren gaietako araudia emakumeen eta gizonen aukera berdintasunaren printzipiora egokitzea.

10.2. helburua. Garapenerako lankidetzaren laguntza publikoetan baloraziorako baldintzen artean generoko ikuspegia ere ageri dela bermatzea.

10.2.1. ekintza. Garapenerako lankidetzaren proiektu eta programak diruz laguntzeko arauetan, balorazio baldintzen artean, generoko ikuspegia sartzeara (emakumeen egoera, interesak eta beharrak proiektuak eta programak egin, bete eta ebaluatzerakoan).

10.3. helburua. GKGE-ek eta garapenerako lankidetzan aritzen diren beste erakundeek beren proiektu eta programetan generoko ikuspegia aintzat har dezaten sustatzea.

10.3.1. ekintza. Lankidetzaren esparruan generoko ikuspegia eranstea beharrezkoa dela ikusarazteko, sentsibilizazio kanpainak eta jardunaldiak antolatzea, eta emakumeek garapen bidean diren herrialdeetan bizi duten egoera agertzea.

10.3.2. ekintza. Garapenerako lankidetzan generoko ikuspegiari buruzko prestakuntza ekintzak gauzatzea GKGE-entzat eta esparru horretan aritzen diren beste erakundeentzat.

10.3.3. ekintza. Garapenerako lankidetzaren programak eta proiektuak diseinatu, abiarazi eta ebaluatzean generoko ikuspegia txertatzeko aukera ematen duten metodologia eta tresnak diseinatzea.

10.3.4. ekintza. Administrazio publikoaren eta garapenerako lankidetzaren arloan lanean aritzen diren entitateen arteko lan eta lankidetzaren sareak sortzea, esperientziak, metodologiak eta jokabide egokiak ezagutzeko eta trukatzeko, eta generoari eta garapenerako lankidetzari buruzko materialak argitaratzeko.

10.3.5. ekintza. Lankidetzaren xede diren herrialdeetan emakumeen eta gizonen artean dauden desberdintasun egoeren berri izaten lagunduko duten azterlanak eta ikerlanak egin daitezela bultzatzea.

10.3.6. ekintza. Garapenerako lankidetzan inplikaturiko gizarte eragileen artean aldaketak sustatzea, haien antolaketan generoko ikuspegia sar dezaten.

10.4. helburua. Generoko ikuspegia garapenerako hezkuntza eta sentsibilizazio proiektuetan eta programetan txertatzen dela bermatzea.

10.4.1. ekintza. Hezkuntzan jarduten dutenek garapenerako hezkuntzari generoko ikuspegitik heltzeko gaitasuna emanen dien prestakuntza jasoko dutela bermatzea.